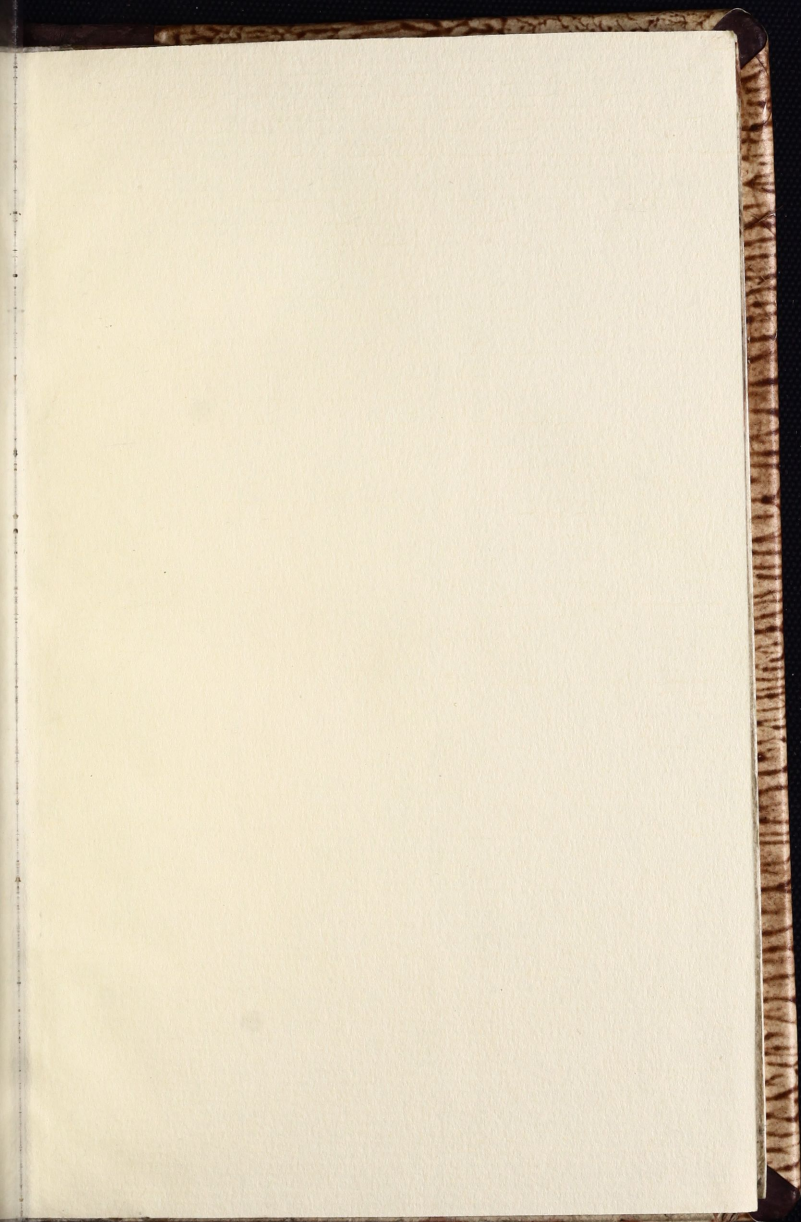
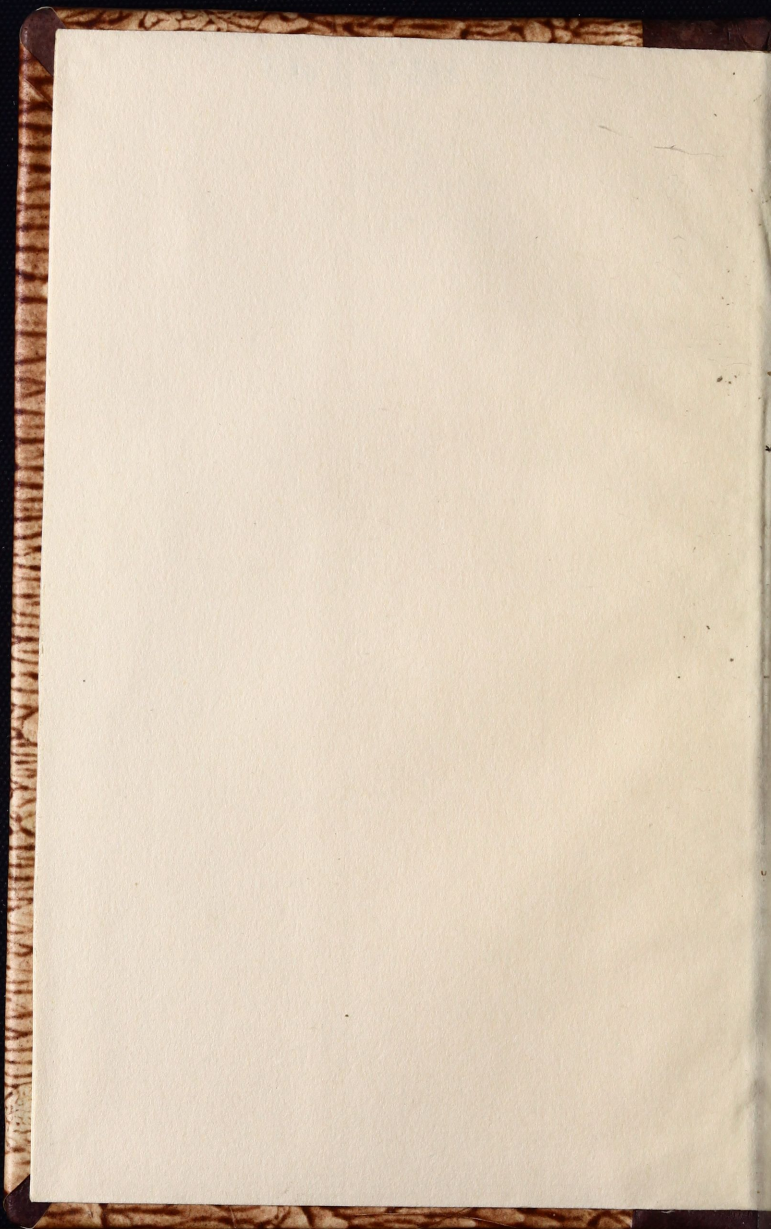

RM 1. 8° 855

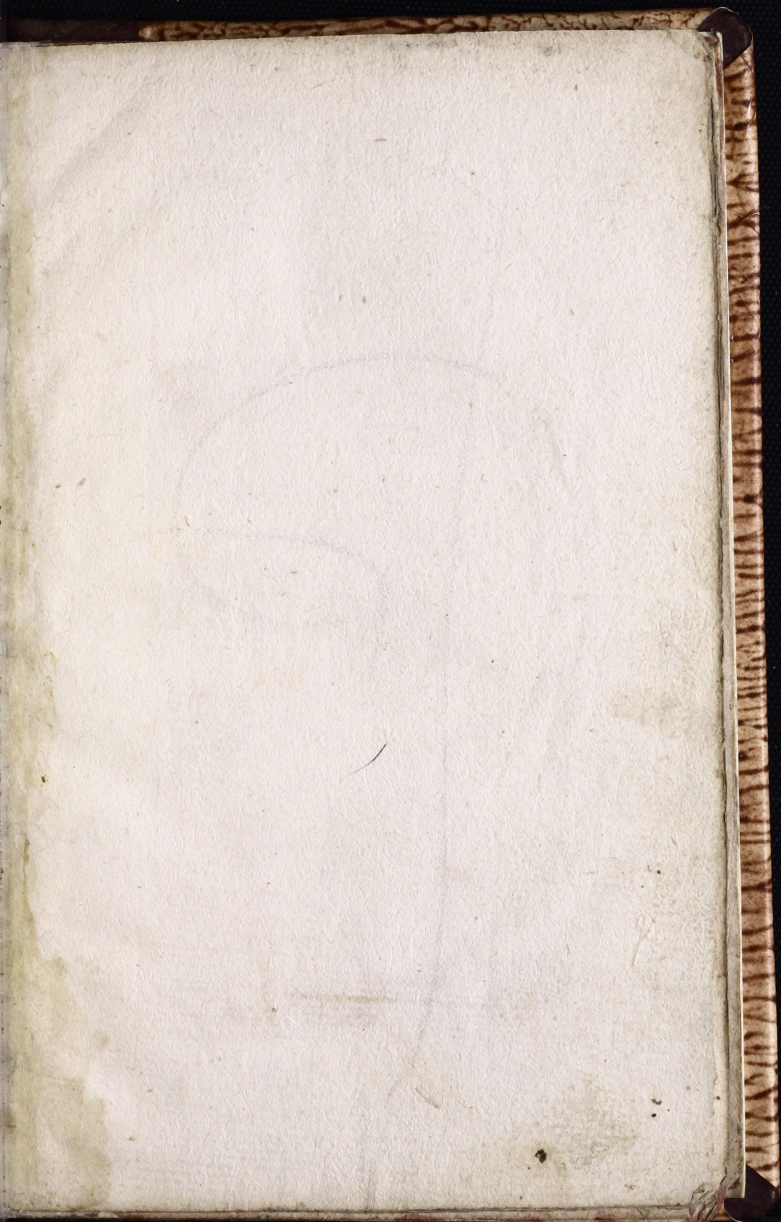
1790

John Smith
of the County of ...
State of ...

John Smith

John Smith

21

S2 I 916

LELKI HARTZ,

Avagy

Olly Halotti Prædikácios rövid T A N I T A S;

Melyben a' Keresztyén Léleknek Ellen-
ségivel való kemény tufakodása, erre va-
lo fegyveri, bajviadallyának modgya, és
végre minden Ellenkezőin veheten-
dő igaz győzedelme, szem
eleiben adatik.

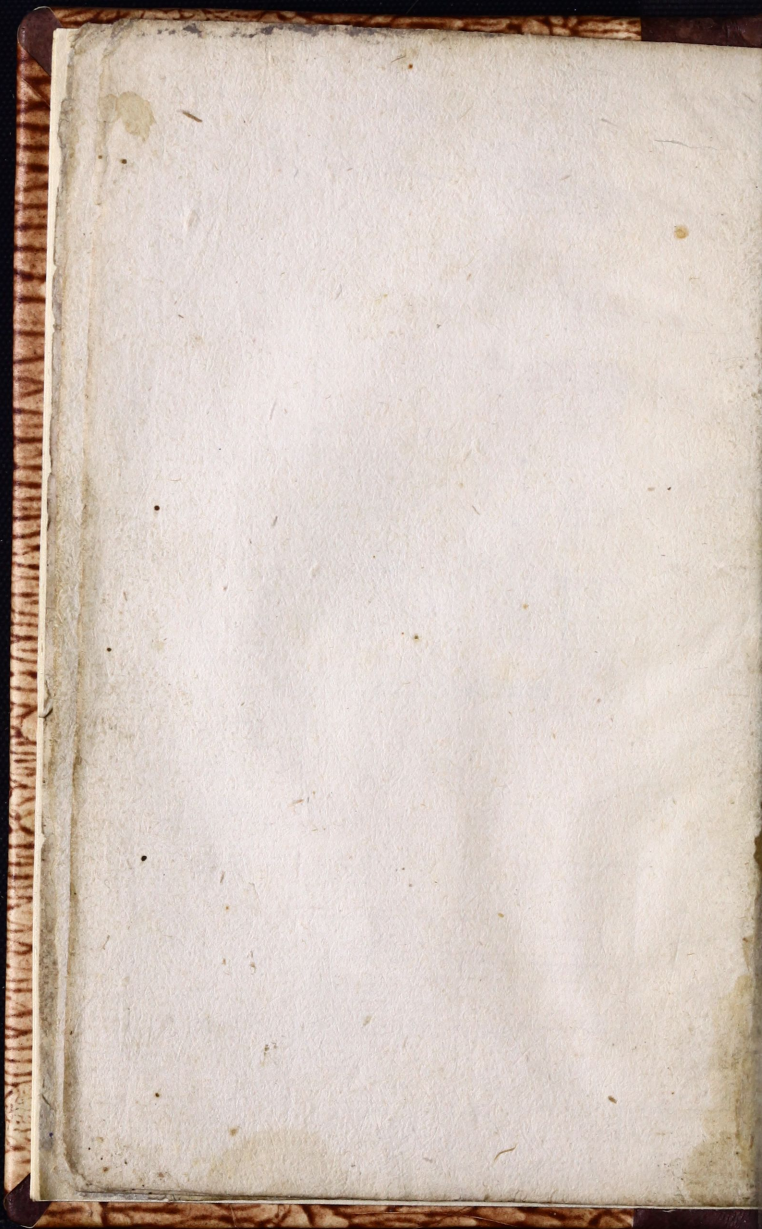
Mellyet prædikállott Sáros-Patakon

W. F.

V A R A D O N,

Nyomtattatott M. DC. LVI. éltendőben.

LELKI HARTZ,

Avagy

Olly Halotti Prædikációs rövid T A N I T A S;

Melyben a' Keresztyén Léleknek Ellen-
ségivel való kemény tusakodása, erre va-
lo fegyveri, bajviadallyának modgya, és
végre minden Ellenkezőin veheten-
dő igaz győzedelme, szem-
eleiben adatik.

Mellyet prædikállott Sáros-Patakon

W. F.

V A R A D O N,

Nyomtattatott M. DC. LVI. élsztendőben.

RM 1. 8° 855

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

PRÆLUDIUM.

Nemes Nemzetes Uri és Aszszonyi vendek, Vitéz-
lő Ferfiak, Isten felő Bocsúlertes Polgárok, Mennyei
titkoknak hú Sáfari Lelki tanítók és minnyajan
mindenek, kike' szomorú, váratlan és kedvet-
len Pompának velem együt laróí s' halloí vad-
rok. De nevezet szerént, s' leg ki vált képpen Tekintetes Nemze-
tes Debreczeni Thamás Uram, és ennek Szomorú gyászban ke-
sergő édes Fiai, Leányi, ne vendéken szerelmes Unokái. Akar-
tam volna, bizony szívem szerént akartam s' kívántam volna,
az én alumnusi alázatos háládatosságomból, örvendetesb al-
kalmatossággal méltóságos személyteket ily bokroson együt látni.
De oh jó nagy Isten! melly különben esék a' dolog! Mert val-
lyon s' mi lehet e' számos Frequentianak, és szomorú Nemes
gyülekezetnek fő oka? Embernek Fia el-vette Isten a' te sze-
meidnek kívánságát? Nemzetes Iffiak, el-vette Isten a' ti
Eleteteknek Szülő édes Anyját? Embernek Fia, el-vette I-
sten a' te életednek hú társát? El-vette, jaj bizony el-vettel
Mert mit téfszen egyebet im e' fekete gyászos Koborso; hanem
hogy ama' Boldog emlékezetű, Néhai Nemes és Nemzetes Tar-
jáni Margaretha aszszonyom, ki igazán Margith, az az, a' ti
Eleteteknek drága gyöngye vala, e' világi életének pallya futá-
sát el-végezven, hitit és jó lelki ismérteit mind végig meg-
tartván, ez előtt huszad nappal, reggeli tíz óra tájban, mely
órát a' Christusnak vértel virágzó kereszti meg-szentelt, sok
fájdalmas nyavalyái után, Lelkét az Lelkek Pásztorának az
Ur Jesus Christusnak nagy vigán meg-adván, imé csak az ő
meg-hervadot testét hadra tinektek. Nem csuda tehát Nemi-

zetes Patronus Uram, ha meg-szomorodtál, bizony nem esudt:
 Mert ha a szent Abraham édes Sáráját, ha Isáák szerelmes Re-
 bekáját, ha Jákób kedves Rachelét szánta. szánták és keserve-
 sen meg-is srattak: Ugy-mint kikkel bujdosásoknak idejét eg-
 gyüt közlötték: 'Avagy nem szánnádé te-is, avagy nem keser-
 vüléné annak halálát, kivel négy holnap híján negyven egész
 Esztendeig életedet Isteni félelemben eg gyüt töltötted? Kinek
 kebelében minden titkaidat, budat, bánatodat, örömidet, szo-
 moruságodat bátorsággal egy aránt öntötted? Kinek hűségére
 nem csak minden javaidat, hanem életedet-is mérészen reá biz-
 tad? Es a' kinek maga élete nem vólt sem kedvesb sem drágább,
 mint szerelmes kedves Férjének élete? Medgyünk hát Uram,
 hát Uram medgyünk? Az Ur a' ki meg-ól, ó a' ki meg-is eleve-
 nit: Az Ur a' ki meg-sebesít, ó a' ki ismét meg-is gyógyít. Fő
 legyen, csak ő legyen ennek-is a' keserűségnek egyetlen egy fő
 Orvosa. En penig, hogy jó Emlékezetű Tiszteletes Néhas ke-
 resztyén Patronamhoz, utolsó tisztemet avagy csak valami ré-
 ből előttetek meg-bizonyíthassam: Akarok Isten segedelme ve-
 lem eg gyüt munkálkodván ide való vóvid tanítást tenni, melly
 hogy annyival boldogabbul lehessem, kérjünk Mennyei erőt &
 Felséges Arya Istentől szent Fiának nevében mondván:

Mi Atyánk, &c.

TEX

TEXTUS. Apoc. 2. v. II.

A' ki győzedelmes leszén, semmiképpan meg nem sértetik a' második haláltól.

E' Világi hatalmas Fejedelmek, Urak, Királyok, többi közöt három helyeket tartanak: Eggyik örömnék és nyugodalomnak helye, Minéműek a' fénes Paloták, kikben esznek isznak, és az ágyas házak, kikben szabadossan nyugosznak. Másik a' Siralomnak és bánkodásnak helye, minéműek az Tömlöczök, Fogházak, Kalitkák, kikben a' gonosztévő Emberek nyomorognak. Harmadik a' gyakornásnak helye, minéműek a' fik Mezők, hol a' vitézek öklelésekkor tanulnak és büntelen ellenségekkel harczolnak. A' mennyei Felféges Királynak-is három helyei vadnak; eggyik az örökké való örömnék helye, minémű a' Menyország, kiről idvezítő Urunk azt mondá: Mondom nektek, hogy sokan el-jőnek Napkeletről és Napnyugatról, a' kik le-telepednek Abrahámmal, Isáakkal és Jákobbal a' Menyországban. Ismét: Ne szomorkodgyatok; az én Atyámnak házában sok lako hajlékok vadnak. Ismét: Atyám, azt akarom, hogy a' kiket énnékem adtál, ott legyenek ok, is, a' hol én vagyok, hadd lássák az én dicsőségetemet. Másik hely az örökké való siralomnak helye, minémű a' fetét Pokol, kit Idvezítőnk külső fetétségnek nevez, az hol vagyon sirás és fogagnak csikorgatása.

Math. 8.

v. 11.

Joh. 14.

& 17.

Math. 22.

v. 13.

A' harmadik bizonyos idő szerént való gyakor-

lásnak

8 **L E L K I H A R T Z.**

lásniak helye, minémű e' világ, melyben két nagy széles Zászlót tőttek ki: Eggyik a' Christusnak vérrel festet véres Zászlója mely alatt az Isten szolgái vitézkednek. Másik az ördögnek Pokol színnű fekete Zászlója, ki alatt az hitetlenek harcolnak a' bűnöknek fok fele fegyverivel. Mitsodák legyenek mind három helyen, ihon egy egy szóval elő mutattya Christus Urunk ez igékben, mennyei szózat által, mikor azt mondgya: A' ki győzedelmes leszén, &c. Három helyekről szollánk: Három dolog vagyon itt-is: Eggyik *Victoria*, az Híveknek győzedelme, mert azt mondgya: *Qui vicerit*. Ez a' világban vagyon. Másik: *Mors secunda*, az istenteleneknek második halálok, ez a' pokolban vagyon. Harmadik, *Securitas*, az híveknek szabados bátorsága, mert azt mondgya: *Non ledetur*, meg nem sérterik, Eza menyországban vagyon és leszén. En hogy szomat röviditsem, ottan az hárombol csak kettőt csinállok s' azt kérdem;

Először, Kitsoda a' ki boldogul hal-meg?

Qui vicerit.

Másodsor, Mitsoda követi a' boldog halált? *Nequaquam ledetur, &c.*

A Z E L S Ó R Ó L.

Kitsoda a' ki boldogul hal-meg? Talám a' kik minden nap Bibor és Bársonban jának?
 Luc. 16. Nem: Mert azok közzül sokan pokolbol kiáltnak ama' fényes öltözetű Epuival.

Kitsoda a' ki boldogul hal-meg? Talám a' kiknek

L E L K I H A R T Z. 7

nek sok esztendőkre valo el-tőt javai vadnak?

Kik ezzel hizlallyák nyomorult le'keket: En lel-

kem, egyel, igyál, gyönyörködgyel, nyugodgyál!

Nem ezek: Mert e' féleknek lelkeket meg-keri

a' Sátán. Kitsoda a' ki boldogul hal-meg? Talám

mind azok kik a' Christust Urallyák: Nem mind

azok: Mert nem minden a' ki azt mondgya a'

Christusnak: URAM, URAM, mégyen-bé a' men-

nyeknek országában. Hát kitsoda a' ki boldogul

hal-meg? *Qui vicerit*, azt mondgya Idvezitónk.

A' ki, ugymond, győzedelmes leszén. A' honnét

igen *Directè*, Igyenessen, és helyesen ki-jó ime'

közönléges Tanuság:

A' ki boldogul kíván meg-halni, annak élelében sok

ellenfégekkel kell meg-harczolni, s' még penig a-

zokat meg-is kell győzni.

Luc. 12.

v. 19.

& 20.

Math. 7.

v. 21.

Doctrinā

Rakva e' tanuságokra valo erős bizonyságok-

kal a' derék szent Irás, én csak kettőt említek,

mert két tanunak szájában meg-áll az igazság.

Szent Pál a' Corinthusbélieknek így ír erről: A-

vagy nem tudgyátoké, ugymond, hogy a' kika'

czélban futnak, jollehet mindnyájan futnak, de

csak egy veszi-el a' jutalmat. Ugy fuffatok, hogy

a' jutalmat el-veheffétek. Odáb mégyen s' azt

mondgya: En azért ugy futok mint nem haszon-

talán, ugy harczolok mint nem hijában vágván az

eget. Holott azt halljuk hogy sokan futnak me-

nyország felé, de csak azok érik-el a' kik végig

futnak. Sokan harczolnak de csak az eget vág-

ják, csak árnyekokkal vagdalkóznak, az az,

ha mit az idvétség dolgában jól kezdettenek-is;

1. Cor. 9.

v. 24.

8 L E L K I H A R T Z.

e' világiakkal ottan ottan el-bontják, és minden munkájokat haszontalanná téstik. Ezen Apostol 2.Tim. 2 másut ismét a' Timotheusnak azt írja: Ha szintén v. 5. tufakodik is, ugymond, valaki, de meg nem koronáztatik, hanem ha igazán tufakodik, az az, hanem ha tufakodásában végig meg-maradván ellenfégin győzedelmes leszén.

Mi okáért kellelsék penig, az boldogul meghalni igyekező embernek ellenfégivel tufakodni, és azokon győzedelmet tenni, meg-tetstik a' többi között, im e' következendo bizonyos okokból.

Ratio. I I. Mert azt hogy tufakodnunk kellyen, fogadásunk tartya.

Meg-esküszünk még keresztfégünkben az imádandó tellyes Szént Haromság egy Istennek méltóságos nagy nevére, és ugyan akkor, a' mennyei Isten és a' Sz. Angyalok előtt kezefeketis állatunk, ugy mint Kereszt Atyáinkat, anyáinkat, hogy mi életünk fogytaig a' Király Christusnak fel-emelt Zafzloja alatt akarunk mindē erőnkkel vitézkedni, és az ő hűségében alhatatofsan végig meg-maradni. Mert herelmefim, vallyon s' mit tetzen a' mi Keresztyén nevünk? Nem egyebet bizonyára, hanem hogy mindnyájan Christus vitézivé lóttunk, és magunkat az ő szent szolgálatyára köteleztük. Mire képest mondassunk penig Christus vitézinek, én ennek többi között három okait látom. 1. Ratione Conscriptiois, a' bé-iratásra nézve. Mert mikeppen a' vitézek jo eleve bé-iratnak az ő Kapitányoknak Zafzlojok

L E L K I H A R T Z .

alá, és így a' több felekezet közzül ki-választatnak :
 Ekképpen a' mennyei Ur minket, kik immár ő
 hivei vagyunk, jó eleve, az az, még örök idők-
 nek előtte ki-választott a' meg-vettetteknek
 gyülekezetekből, és bizonyos időkben a' mi A-
 nyáinknak mehekéből e' világra jutatván, bé-is irt
 bennünket a' mi egyetlen egy igaz Lelki hadna-
 gyunknak az Ur Jesus Christusnak vérrel festet
 Zászlója alá, kinek erős bizonylaga a' mi Kereszt-
 ségünk, mely semmi nem egyéb, azt mondgya
 szent Péter, hanem *stipulatio bonæ Conscientiæ apud* ^{1. Pet. 3.}
Deum, a' mi jó lelki ismérveünknek mint egy kez
 bé-adása az Istennél. Erről a' bé-iratásról, erről
 a' mi el-választatásunkról emlekezik nagy hálá-
 adással a' szent Pál Apostol mikor azt mondgya :
 Aldott légyen, ugymond, az Isten, a' mi Urunk ^{Eph. 1.}
 Jesus Christusnak Atya, ki meg-áldott minket ^{v. 3. 4.}
 minden lelki áldásokkal menyégben a' Christus-
 ban, miképpen el-választot minket ő benne, mi-
 nek előtte e' világnak fundamentomi fel-vettet-
 tetnének, hogy lennénk az ő tekinteti előt szen-
 tek és fegyhetetlenek a' szeretet által. Sőt ugyan
 ő maga-is így szól effelől az Isté az Esaiásnál mond-
 ván : Ne fély én szolgám Jákob, ne fély én sze- ^{Esa. 44.}
 relmesem kit én választottam. Másodszor, mon- ^{v. 2.}
 datunk Christus Vitézinek, *Ratione Experientie*,
 a' próbálásra nézve. Mert miképpen nem elég
 az, hogy csak bé-irafsek valaki a' Zászló alá,
 hanem próbálni-is kell, vini-is kell, ha vitéznek
 akar hivattatni, mivel a' *Vitéz* annyit téfzen, mint
Vitéz : Es ha nem vít, nem-is vitéz: Így miné-
 künk

künk-is nem elég, hogy csak bé-irásuk magunkat a' Christusnak Zászlója alá, és csak fel-vegyük a' hó pénzt, az Istennek lelki resti jó teteményit: hanem viünk is kell mind azokkal az ellenfégekkel, kik a' mi Istenünk ellen tufakodnak. Erre **1. Tim. 6. 21. 12.** inti sz. Pál az ő lelki kedves fiát a' Timotheust: **T**e pedig, ugymond, Istennek embere, az igaz hit által való Nemes hartzot hartzold meg, ragaszkodván az örök élethez, melyre hivattattál-is, és Nemes vallás tétellel sok bizonyfágok előtt vallást-is tettel. Harmadszor, hogy immár többet ne emlitssek, mondatunk Christus vitézinek, *Ratione perseverantia*, a' végiglen való meg-maradásra nézve: Mert miképpen az jó vitéz emberhez nem illik az, hogy egyfzer, kétfzer próbállyon, és az után hátra álllyon: Igy mi hozzánk lelki vitézekhez nem illik az, hogy csak ideig tufakodgyunk a' mi lelki ellenféginkel, hanem az kívántatik, hogy a' tufakodásban áthatatossak legyünk, és abban végig meg-is álllyunk. **Apo. 2. 7. 17.** A' kinek fule vagy a' hallásra, hallya- meg, mit mond erre az Szent Lelk: A' győzedelmefnek, ugymond, enni adok amaz el-rejtet Mannában. Ugyan ott a' mi Királyunk az Ur-Christus meg azt módgya: A' ki diadalmas léfzen mindenekkel birni fog, én annak Istene léfzek, ő pedig én fiam léfzen.

Ratio. 2. Második oka, miért kellefsek a' bódogul meg-halni igyekexő embrnek tellyes életemben tufakodni, és minden lelki ellenségin diadalmat venni, ez légyen: Mert mi helt a' Christusnak ezimerét az Evangéliomi igaz tudományt lelkünkre

L E L K I H A R T Z. 2

künkre fel-vőttük, mihelt a' keresztyéni igaz
vallást követni kezdetűk, mihelt a' mi Istenünk-
nek seregében esküdtünk: Ottan mindgyárt a'
pokolnak ajtai meg-nyiltak, és a' mi idvelségün-
ket szomjuhozó lelki ellenségink, ellenünk tá-
borban szálván, meg-engesztelhetetlenképpen
a' mi veszedelmünkre igyekezni kezdettek, hogy
avagy ismét el-szakaszszanak a' mi Istenünktől, és
a' magok szolgálattára kötelezzenek: avagy
tellyésséggel rögge porrá tégyenek és el-veszef-
senek. Kelté pelda? Abelt senki nem bántá mig
az Isten szolgálattára nem adá magát: De mi-
helt kedves áldozattal kezdé áldozni az Urnak,
ottan rajta lón a' Sátán, fel-inditá a' Caint, és meg-
öleté véle ötet. Moyses nagy világi gyönyörű-
ségben éle mind addig, mig a' Pharaoh Király
leányának fiának hivattaték: De mihelt az Isten
népéhez adá magát, ottan mindgyárt rajta lón a'
Sátán, és fel-inóitá Pharaoh, hogy halálra ke-
refné ötet. Az Izrael népe valameddig az Egyi-
ptomi bálvány istennek szolgál, békeségben ül-
tetett a' fazék hufok mellett, és szabadossan élte
az földnek gyümölcsét: De mihelt az igaz Isteni
szolgálatra kezdé igyekezni, ottan mindgyárt
rajta lón a' Sátán és fel-inditá a' Királyt, hogy szo-
katlan erős szolgáltatással kegyetlenkednék raj-
tok. Sz. Pál (ki az előtt Saulus vala) mig ellen-
sege lón a' Christusnak, mig üldözé az Isten hi-
veit, nem vére néki semmit a' lelki ellenség: De
mihelt meg-rére, mihelt az Evangeliomi igaz tu-
dományt hirdetni kezdé, ottan mindgyárt rajta
lón a'

Gen. 43

Exod. 23

Exod. 15

lón a' Sátán, és fel-inditá az irégységnek álnok fiát a' Sidokat, hogy őtet igaz vallásaért néha meg-ostoroznák, néha meg-seprűznék, néha rőmlőczre vettek, néha meg-kőveznek, néha egy s' néha más féle kénzással vesztének, sülyesztének. Sőt ezekkel sem elégedvén a' gonosz őrdög, angyalit reá bocsátotta, testét hegyes ősztonnel ősztonnőztette, és őtet arczul csapdosította, verette, az az, a' mint én ezt magyarázom; mind testi s' mind lelki keserves kiteretekkel faggatta őtet, mellyek a' hegyes ősztonnel és az arczul csapdosásnál is nehezebben estenek. De mit szollok a' szentekről? Mit emlékezem a' bűnös emberekről? Nem nagy csuda, hogy a' Sátán, ezeket a' gyenge edényeket meg-kisértette, hanem az a' nagy csuda, az a' csudáknak csudája, hogy ez a' szemtelen, kísértő, ez az orcátlan, őrdög, még magának sem kedvezett semmit idvezítő Urunknak, ezt is meg próbálta, ezt is meg kísértette. Mert mihelt Urunk is meg-keresztelkedék, mihelt az Evangéliomnak prédikálásához kezdé magát készíteni, ottan mindgyárt rajta lón a' Sátán, egyik helyről a' másikra hurczolá, a' pusztaból a' Templomra, a' Templomról a' magals h' gynec terejére vivé. Először kétségben eséstre, Istenről való el-szakadásra kistette az ehséggel: Az után maga kísértésére kinszergeté az Istennek igéretivel, végre bálványozásra a' maga imadására ősztonnőző e' világi dicsőőségnek mutogatásával. Oh szemtelen vakmerő álnok csalárd őrdög! hany fejed, s' hogy

2 Cor. 11
& 12.

s' hogy mérted meg- próbálni, hogy teremtedes
 kifertened ez rettenetes vétkekkel? De oh in-
 kább, oh minden békeségnek drága tüköre! Oh
 minden irgalmatlágnak ki-forro kút-feje Ur
 Jesu Christe! ki mind ezeket a' szörnyű kísér-
 teteket örömeft fel-vörted, csak hogy minket a'
 kétségben eféstől, a' modatlan bizakodástól, és
 az ördögnek kemény szolgálattól meg-ment-
 hetnél. Summa:

Azon vadnak a' mi lelkünk Ellenségi, hogy
 vagy egy vagy másuton meg-ejtsenek, és a' bün-
 nek köteleivel mint meg-annyi rab szíjjakkal,
 beűnket meg-kötözvén, a' pokolnak tömlőczé- Ufus 10
 re vigyenek. Jaj azért a' testi bátorságban élő em-
 bereknek, kik csak az üres hivelyeit viselik a'
 lelki fegyvereknek, csak a' puszta nevét hordoz-
 zák a' lelki vitézségnek! mint ha semmi ellensé-
 gek ingyen sem volna, nagy bátran mind két fü-
 lökre szemekre egy aránt alufznak, egész életek-
 nek jobb részét a' fetétségnek cselekedésben töl-
 tik, tobzodásokban részegségekben, ágyas ház-
 béli bujálkodásokban, és minden mértékletlen-
 ségekben élvén, csak a' testet táplállyák az ó ki-
 vánságiban, és ezeknek szeginy lelkekre igen
 kicsiny, avagy tellyességgel semmi gondgyok
 nincsen. Rom. 12
12, 13. Moyses mikor alá-hozá az Urnak tör-
 vényes Tábláit a' Sinai hegyről, és a' taborhoz
 közelite, nagy kiáltást hall, de nem győzedelme-
 seknek, sem nem meg-győzetteknek kiáltását,
 hanem éneklésnek, sípolásnak, zengő-szavát,
 mert az egész Izrael népe a' jo lakás után, Exod. 33
 az arany

aranybornyu előtt, nagy vigan tánczol vala, mint ha femmi ellenség előttök nem volna. Istennek embere oh te szent Moyses, vallyon s' ha mostan le jöhetnél a' Sinai hegyről, ha mostan az Izraelnek táborához, a' keresztyénségnek palástyában járo emberekhez közelitenél, mitsoda kiáltást hallanál? bizony azt itélem, nem viadalhoz illédő kiáltásokat sok helyén, né győzedelmeknek, fem nem meg-győzetteknek kiáltásokat sok helyen: hanem sípoloknak, tánczoloknak, és minden testi bátorságban élőknek szavait hallanád sok helyen. Mint a' bő vizeknek folyási, úgy áradtak a' köny-hullatások, úgy származtak a' keserves siránkozások Dávid Királynak szeméből, midőn látta, hogy az emberek meg-nem őrzik az Istennek parancsolattját. Oh Istennek szive szeriat valo embere David Király! s' hát ha most látnád az embereknek bátorságát? s' hát ha most tudnád, mely kicsiny bőcsi vagy az Isten törvényének e' földön, mit nem cselekednél? Mert mindnyájan kívánnak ugyan az igazaknak halálával meg halni mint a' Bálán Prophéta: De nem akarják az igazaknak életeteket követni. Sokan mondgyák: vallyon s' kitsoda mivelheti azt, hogy valaha jót lassunk? De kevesen keresik az Ur orczájának világát. Sokan kívánnák az életet, sokan akarnak látni jó napokat; de nem tiltyák-meg nyelveket a' gonosztól, és az ő ajakokat, hogy ne szollyanak álnok-ságot. Nem távoznak-el a' gonoszságtól, hogy cselekednének jot, nem keresik a' békeséget, hogy

Pf. 119.
v. 136.

Nű. 23.
v. 10.

Pf. 4. 7.

1. Pet. 2.
v. 10. 11.

hogy

hogy követnék azt. Sokan kívánnák a' coronát, de kevesen akarnak futni a' czélban, mindnyájan kívánnák a' győzedelmet, de nem akarnak hartzolni. Egy szoval, Egy fele állat-is szereti a' halat, de restelli az halászatot. Harczolnyatok tehát, mert különben győzedelmek nem lehetnek. Tufakodgyatok tehát, mert különben a' coronát el-nem vehetitek.

De miért tufakodnám, azt kérded? Istennek Object.
 hála, nekem az ördögtől semmi bántásom, semmi kísértetem nincsen, holott oly erős hitet, oly jó lelki ismérvet adott ennékem az Isten, hogy a' Sátán kísértetinek ereje én rajtam nem lehet. Mert ha különben volna, kétség nélkül valaha meg-érzeném és észemben venném. De én soha nem érzek affélét, lát azt sem tudom mitsoda a' Sátán kísérteti. Csudalom-is inkább, hogy némely embert annyira farkal és ostromol az ördög. Ugy itélem hogy afféle ember alattombanvaló nagy gonofzságot cselekedet, s'a' miatt furdallya a' lelki isméret.

Oh szegény nyavalyás ember, a' ki így biztatod te magadot. Resp.
 Bezzeg boldogtalan ember vagy, ha soha a' Sátánnak kísértetit nem érzetted, annál inkább, ha azt sem tudod mitsoda legyen a' kísértet. Nem tudodé, mit mond az Istennek leike a' sz. Jakab által? Boldog ember, Jac. 1.
v. 12.
 a' ki kísértetet szenved, mert minek utánna meg-probáltatik, el-vészti az életnek koronáját, mellyet ígért az Ur, az ötet szeretőknek. Hát te nem vagy boldog; hát te nem vészted-el az életnek

letnek koronáját; ha azt sem tudod, mitsoda a' kísértet, mert nem volt soha, nincsen, és soha nem is léfzen az ujjá születtetet emberek közzül csak egy-is oly, ki a' Sáránnak valamely kísértetit nem szenvédte volna, ha nem egyéb aránt-is, avagy csak a' test által. Halhatza, mit mond erről szent Pál: A' test, ugy mond, a' lélek ellen töreke-dik, a' lélek pedig a' test ellen; ezek egymással ellenkeznek, hogy azokat ne cselekedhesseitek

Gal. 5.
v. 17.

a' mellyeket akartok. Sőt ezen szent ember minek utánna ujjá születtetet volna, maga felől nagy panaszolkodással azt mondgya: Látok, ugy mond, más törvényt az én tagaimban, melly ellenkezik az én elmémnek törvényével, és engemet ugyan rabul ad a' bűnnek törvényének, mely az én ta-

Rom. 7.
v. 23.

gaimban vagyok; mely miat nagy ketervefsen kí-ált, és így reménkedik: Oh én szegény nyava-

Rom. 7.
v. 24.

valás ember! Kítsoda szabadj-meg engemet ez halálnak testből? Látodé, minemű ketervefsen érzette Sz. Pál, ujjá születtett ember lévén, a' test-nek a' lélekkel valo nagy tufakodását, melly sem-mi nem egyéb, hanem a' Sáránnak neminemű ki-firteti, mert a' test az ördögnek nagy eszköze eb-ben, mint ide alab meg-értyük. Valaki azért ezt a' lelki tufakodást ottan ottan nem érzed, tudd-meg bizonynal, hogy sokkal nyomorultabbul vagyon dolgozod, hogy sem azoknak, kiket te böl-dogtalanoknak alitasz az ő kifirtetekben. A' mely febre reá esik a' fene, először azt érzeketlené tértzi, az után lassan lassan az egész tagot, hanem ha hamar valo orvossággal értetik, el-futtya, és

a' testül

L E L K I H A R T Z. 17

a' testül el-fzakasziya. A' te lelkedben fene, az az, olly halalos testi bátorfag vagyon, melly miat nem érezheted azt a' lelki tufakodást, és így *Iam maxime impugnaris, cum te impugnari nescis*; a' mint Hieronymus mondotta; Akkor ostromlatot te leg erősebben, mikor az ostromot nem veszed észredben. Ugyan-is akkor leg vesz-delmeseb az ellenség, mikor nem veszszük észünkben annak közel voltár, mert *tela praevisa minus feriunt*; Az elől meg-látot nyilak, nem annyira mérges nyilak.

Tud-meg azért, hogy a' te békeséged, mellyel dicsekedel, nem az hitnek erejéből, hanem csak a' testi bátorságból származott, a' mely téged ily érzeketlenné tótt a' lelkiekben. Továbbá annak se örüly igen fokot, ha téged a' Sátán ugyan soha nem ostromol: Mert *dum fortis armatus &c.* Mikor az erős vitéz, az az, a' Sátán őrzy az ő palotáját, békeségben vadnak, tudni-illik az őrdöggel, mind azok, valakikkel ő bir. Mert nem azokat szokta vádolni a' kik ővéi, hanem *accusator fratrum, &c.* a' mi atyánkfiainak a' Christus vitézinek vádolója ő: Azokat igyekezi éjél nappal bé-vádolni az Istennek. *Eos enim pulsare negligit, quos quieto jure possidere sentit*, a' mint Gregorius mondotta; Annak őrdög nem zórgeti ajtaját, a' kit úgy bir mint ő maga fajátrját. Soha a' Sátán kőróm szakadás nélkül nē engedi másnak az ővét. Ha azért tufakodást soha nē érzettél, ha az őrdög-gel bekeséges voltál, s' vagy, tud-meg, jaj bizonyal tud-meg, hogy még az őrdögé vagy. Mikor

Luc. 11.
v. 21.

Apoc.
12. v. 10.

LELKI HARTZ.

a' rab a' tómlóczben vagyon, mikor keze, lába, dereka, erős lánczokkal, csincserekkel, és kalodákkal kötözve vagyon: akkor bátran alufzik a' Tómlócz-tartó, mert senkitől sem felti rabját. De ha a' rab el-szalad a' lánczrol, ha ki-ássa magát a' tómlóczból, akkor fel-serken az őrző, utánna ered el-szalatt rabjának, meg-úzi, és el-érvén, a' vagy vízfza vífzi, avagy ha bir vele meg-öli. Nem csuda, hogy sok ember ellen nem hartzol a' Sátán: Mert a' meg-fzokott bűnöknek köteleivel, a' gonofságnak lánczaival őket meg-kötöz-vén, a' lelki vakságnak nehéz kalodájába veti, és az ő birtokának tómlóczében tartya. De ha mikor effele ember az Isten igeje hallásának ereje által, ki kezd a' Sátán tómlóczéből szabadulni, ha mikor el akarja a' bűnöknek lánczait szaggatni, és az őrdögöt el akarja hadni: egy általiyaban csak lehetetlen dolog, hogy a' Sátán akkor fel ne serkennyen, és ez illyetén emberrel ne tufakodgyék, hogy avagy vízfza vigye őtet, mint

Exod.
14.

Pharaho akarja vala az Izraelitákat, ismét a' maga szolgálattára; vagy pedig el-veszeffe, hogy ha ellene nem álland a' lelki vitézséggel.

Ufus 2.

Igen meg-lássa azért minden ember, miképpen adgya magát a' Christufnak zázloja alá, igen meg-lássa, miképpen veszi-fel a' foldot, az Istennek jóteteményit; igen meg-lássa, miképpen jöki az őrdögnek szövevényes puszttájáról a' Christufnak fényes mezejére: Mert noha könnyű iga, de azért ugyan iga a' Christufnak vallása és tudománya. Itt pedig veszteg heverő ókörre nem

szántanak holdot, mert, *Qui non laborat, non manducet*; A' ki nem munkálkodik, a' ki nem vitézke-² Theff. dik, annak még csak enni sem adnak a' Christus^{3. v. 10.} táborában. Ide való a' bölcs Sirach tanácsa: *Fili, Eccl. 2. accedens ad servitutem Dei, &c.* Fiam, ha az Istennek szolgálattára akarod magadat adni, készíts hozzá lelkedet a' kifirtethez. Ide való Agoston Doctornak-is amaz szép mondása: *Vita nostra in August. hac peregrinatione, non potest esse sine tentatione, super Pl. quia profectus noster fit per tentationem nostram, nec potest quis coronari, nisi vicerit, nec potest vincere, nisi certaverit;* A' mi életünk míg é világban bujdosunk nem lehet kifirtet nélkül, mert a' mi jobban való öregbedésünk leszén a' mi kifirtetünk által. Nem-is koronáztathatik-meg valaki, hanem ha győzedelmes leszén, győzedelmes pedig nem lehet, hanem ha tusakodik. Nem tréfa tehát a' Keresztyénfég, nem immel ámmal jár az idvesség: Bizony nem lehet mindenkor lágy párnán nyugtok, nem lehet mindenkor csendes állapotok a' Christus vitézinek: mert a' Christus Zászlóján mindket felől tövisből kötöt Koronás Czimer vagyón ilyen *subscriptio*val: *sub capite spinoso, non decet esse membra delicata;* A' tövisfel koronázot főhöz, nem illenek a' kedven tartot kinyes tagok.

Valakik azért a' Christusnak igaz vitézi vagyunk, valakik meg-halni boldogul kívánunk, legyünk hasonlok az ő ábrázattyához. Vegyük-fel az ő czimerét, kövessük életének példáját, mellyet hagyott minékünk. S' mitsoda a' Chri-

ftus ábrázattya? Vitézség. Mitsoda az ő czime-
re? Hartz, Tufakodás. Mitsda az ő életének pél-
dája? Kérd-meg ő magát s' meg-mondgya: A'
rokaknak barlangjok, a' madaraknak fészkek
vagyon, de az ember Fiainak annyi nyugodalmas
helye nincsen hol fejét le-hajtsa.

Matt. 8.
v. 20.

De hogy ugyan valójában értsük miben ál-
lyon a' lelki vitézség, jer nyullyunk bővebben
tanulo dolgunkhoz, és vizsgállyuk, hányuk-
vefsük, tudakozzuk jól meg ime' következendő
három kérdéseket :

- I. Kitsodák azok az ellenségek kikkel miné-
künk hartzolnunk kell?
- II. Mitsodák a' fegyverek mellyekkel ellen-
séginken győzedelmet vennünk kell?
- III. Mitsoda a' mod, a' hadi mesteriség, mel-
lyet a' tufakodásban követnünk kell?

A' Ki szerencsésen akar hadakozni, hartzol-
ni, imez három dolgot igen meg szokta
gondolni: 1. Az ellenségnek számos voltát.
2. Annak erejét. 3. Hadi okosságát. Mert ha
az ellenség kevés, nem annyira felelmes. De lé-
gyen bár fok, hogy ha nem erős, még sem an-
nyira felelmes. De ambár erős legyen-is, ha nem
okos, ha a' hadakozáshoz nem szokott, hogy ha
hartzoláshoz való *stratagemái*, hadi ravasz talál-
mányi, mesterégi nincsenek, ugyan még sem
annyira felelmes. De hogy ha az ellenség nem
keves, hanem fok; hogy ha nem csak fok, hanem
erős-is; hogy ha nem csak erős, hanem a' hada-
kozásban tudos mesteréges-is: bezzeg nagyon
mitől

mitől tartanunk, vagyon mitől félünk.

Szerelmemim az Urban, a' mi szeginy lelkeinknek ellenségi (mert a' testi ellenségekről mostan hogy szollyak nincsen szándékomban) kik a' mi határinkat dullyák, lelkünk örökségét örök életünket fel-rátott torokkal áhitozva éhezik, szomjuhózzák, vajki fokban vadnak, vajki erőflek, és a' hadakozásban-is vajki okosfák, tanultak, régi látott halottak. Első és fő ellensége lelkünknek a' Sátán, ki menyi számos magával legyen, mely erős, hatalmas, és a' meg-csalásban mely ezer mester legyen, könyü meg-értünk a' szent irási historiákból. Meg-számlálhatatlan tömény ezerni sok ezer Angyalok vadnak az égben, kik udvarlanak naponként amaz örökké-valo Istennek, a' miút írja Daniel Propheria. Ezenkeppen meg-számlálhatatlan tömény sok ezerni ezer órdógók vadnak pokolban, kik őlzve-esküttek az emberi nemzetnek veszedelmére. Mert látom vala, ugymond Idvezítőnk, a' Sátánt le-hullani mint a' febes villámást az égből. E' tisztátalan lelkek között némellyik csak egyedül kerüli az embert, mint az erős ordito orofzlán keresvén pra dát a' kit bé-nyellic. Némellyik heted magával ostromollya, még pedig kik között egykik a' másiknál gonoszab és ártalmásab. Némellyik végezetre, egész legioval foglallya-el az embert, mint a' Sátánnak maganyelve vallása tartya, legio, ugymond, a' zén nevé, mivel hogy sokan vagyunk; Egy legioban, ha a' Gellius számlálása igaz; Centuria sexaginta, ma-

Primus
hostis.

Dan. 7.
v. 10.

Luc. 10.
v. 18.

1. Per. 5.
v. 8.

Matt. 12.
v. 45.
Marc. 5.
v. 9.

Gellius

Noſt. *nipuli triginta, cohortes decem.* az az, Leg aláb tiz
Att. lib. ezer válogatott gyalog és lovas vitézek voltakak.

26. c. 4. Ha azért ennyi számú ördög egy fegyvertelen-
nyomorult embert meg-környékez, vallyon s'
nem leheté annak felelme? Nincsé vallyon an-
nak számos ellensége? Bizony igen-is vagyon.
De am-bár fok volna az ellenség, csak erős ne
volna! Mert az ellenségnek nem számos voltát,
hanem hatalmát tekintyük. Az ördögnek pedig
hidgyétek-el, oly nagy magában az ő ereje, hogy
ha ötet az Isten zabolából nem itatná, hogy-ha
mint a' dühös ebet lánczon nem tartaná, hanem
szabadon bocsátaná: egy valamentég az egész
emberi nemzetséget és mindnyájan bennünket

Job. 1. 16 rögge, porrá, fémivé tehetne. Mert tüzet hoz-

Job. 1. hat-le az égből, mely minket márhánkal egygyüt

19.

Job. 1. meg-emeztene. Forgo szeleket támaszthat,

15. v. 17. mely házunkat reánk rontsa. A' külső ellensé-

geket reánk támaszthatya, kik minden javaink-
ban sákmánt prédát vésenek. Szélveszeket, szer-

telen háborukat indithat a' Tengeren, mellyek-
kel a' tornyos nagy gályákat el-borítsa. Innét va-

Job. 41. győ hogy néha hasonlittya ötet az irás ama' rette-

v. 9.

1. Pet. 5. netes Leviathan tengeri nagy Czet-halhoz, ki-

v. 8.

nek meg csak tekintetire is le-esik az ember.
Néha az éhen sivo oroszlánhoz, ki orditva ke-

refi prédáját. Néha végezetre ama' két fejú és tiz
szarvu verhenyős sárkányhoz, kinek ereje oly

nagy vala, hogy az égnek minden csillaginak har-
mad részét egy farka csavarításával utánna voná,

Ap. 12. és azokat a' földre le-verte. A' kik pedig előtte el-

futának

futának, halálos méregnek zavaros vizét okádá utannok, az az, számtalan sokakat azok közzül, kik a' keresztyéni vallásnak külső fényével, e' világ előtt mint a' csillagok tündöklenek vala; a' Sátán el-csábitá, maga után voná, és a' menyországnak keskeny ösvenyéről a' pokolnak széles utára taszítá. A' hivek ellen pedig kik ennek farkára nem ragadának, minden veszedelmet, üldözést, kergetést indíta. Ki volna annak-okaért, nosza ki volna, a' ki ennek a' lelki ellenségnek erejéről elméfen gondolkodván, harczhoz nem készülne? Ki volna a' ki ez ellen-valo lelki fegyvereket nem szerzene? mert kitsoda amaz erős vész, ki hatalmason őrzi az ő palotáját? a' Sátán. Kitsoda amaz lélek vesztő gyilkos? a' Sátán. Joh. 8. Kitsoda a' mi atyánkfiaiinak vádolojoja? a' Sátán. V. 44. Apoc. Kitsoda az istenteleneknek és ez el-fordult világtalan világnak Fejedelmé? a' Sátán. Kitsoda Joh. 12. a' kinek kezében vagyon a' halálnak birodalma? Heb. 2. nem egyéb hanem a' Sátán. 14.

Talám azt mondod ember: Am-bár erős légyen az ördög, csak ennekem bántásomra ne igyekezzék. Oh hogy nem igyekezik! bizony igen-is igyekezik: mert meg-eskütt ellenség. Gen. 3. Soha nem nyugovék mig Adámot farkából ki- Gen. 8. nem veté, mig Noét meg-nem részegité, mig Gen. 19. Lothot fertelmességben, Abrahámot gyarlo fé- Gen. 22. lelemben, Jobot békételeségben, Dávidot paráz- Job. 3. naságnak és gyilkosságnak vétkeben nem ejté. 2. S. 12. Es ki gyózné elő számlálni azokat az halálos sebeket, melyeket ez a' kegyetlen ellenség egy-

szor-is, mászor-is ejtett sokaknak lelkén? Tudta ezt az Ur, hogy utolsó veszedelmünkre igyekezik minékünk az ördög, ez az oka, hogy még Paradicsomban ő maga meg-kiálta: *Inimicitia &c.* Hogy ellenkezések lesznek mi közöttünk, és az ördög között, mellyel akart eberszteni minket az Isten a' lelki vigvázásra. Mert, (hogy immár ennek az ellenségnek mesterséges ravaszágirolis rövid szóval emlekezzünk) ott-is kél a' Sátán a'hol nem vetik, ott-is kísért a'hol ingyen sem velnéd. Nincs embernek oly boldog vagy boldogtalan állapottya; oly jó hire neve avagy gyalázattya; oly szegénysége avagy gazdagsága; oly beregsége avagy egefsége; melyben őtet ez-eképpen ez a' bajnok nem ostromlaná. A' Királyokat és nagy rendeket el-hiteti, hogy ók kivétettek a' törvénynek köteleltségealól, és leuki meg-nem bűntetheti őket.

Innét vagy on, hogy azzal a' szabadságnak színevel, némellyeket k gyetlenkedésre indit, mint Pharaohot, némellyeket szo-fogadatlanúságra mint Sault, némellyeket bujaságra mint Davidot, némellyeket balványozásra mint Salamont, és az Izraelnek csak nem minden Királyit. Nem-is mindeneket egy formán kísért ez a' Sátán: hanem igen ezében véfzi, igen meg-vigyázza, kinek mire vagy on nagyob hajlandosága. Példának okáért, a' fősvény embert nem kényszeríti vendegeskedésre tobzodásra, sem paráznákkal való barátkozásra, mert ez mindenik kölcséggel jár. A' tekozlo embert nem kísérti fősvény-
séggel

léggel, vagy sok pénz gyűjtéssel, mert látta hogy nincs arra semmi hajlandósága. Hanem inkább követi az órdög a' meg-kisirtesben és meg-csalásban az horoggal halászó embert, ki a' minémű eledelt tud, hogy inkább el-kap az hal, azzal borította-bé horgát: Igy az álnok órdög, ha kikben *ambitior*, tiszteltségnek kívánására való hajlandóságot lát, fő emberségre való vágyodásra neveli gyomrokat, Ha kikben buja indulatokat lát, paráznaságra ingattya és melegíti őket, s' megpenig be-fedi effele bűnnek horgát külömb külömb eledellel. Mert a' szükön költő fősvényt takarékosnak nevezi, a' tékozlot, a' részegeskedőt, barátságosnak hja, a' kevely embert jó maga viselőnek mondgya. Sőt a' kicsudáb, ha mikor a' Keresztyen ember idve'séges jó dolgot cselekezik-is; gonoszt tud ki-hozni a' nyughatatlan órdög még abból-is. Mert mikor az Istennek irgalmaságában akar sz' bizakodni; méltatlanfagodat mutattya elő: ha mikor ISTE N Igéje halgatásban, buzgo imázkodásban gyakorlod magadot, szines hypocritának mond.

Egy summában, hogy sokat kevés szoval mondgyunk; azt cselekeszi az órdög, hogy a' gonosz dolgokban csak az eszközöket mutattya ki, de a' végét el-titkollja; ellenben pedig a' jó dolgokban, csak a' végét mutattya elő, de az eszközöket el-titkollja. Mint példának okáért azt mondgya az iffiunak: Örvendezz iffiu a' te *Eccel. 12*
iffiúságodban, és vidámitson-meg tégedet a' te *v. 2.*
szived, a' te iffiúságodnak idejében járj a' te szí-

vednek utáiban, és a' te szemeidnek látásiban. Ezeket mind elő mondogallya a' Sátán, mint gonosz dolgokban való eszközöket: De ezeknek végét bé-takarja, mely ez volna: De meg-gondold, hogy mind ezekért tégedet az Isten ítéletre vonszon. Maga ez a' kettő; minden vilá-gi gyönyörűségben kényesen kedvünkre élni, és, az Istennek kemény ítéletit soha el nem kerül-hetni, oly el-válthatatlanul öfve körtettek, hogy sem ördög, sem ember egyiket a' másiktól el-nem szakaszthattya. Ellenben penig mást csele-kezik a' jó dolgokban, mert itt csak a' végét, mutogattya, az eszközöket ingyen sem emliti, hanem inkább ellenkezót tanácsol. Példának okáért, sok embereknek sugja ezta' Sátán: Ha Isten tégedet el-választót az örök életre, szent lehetsz affelől az égben, ha a' földön minden go-nofságot meg-cselekezel-is: Meg-dicsőült az égben, ha itt fertelmes vagy-is: uralkodni fogsz az égben, ha szintén itt a' bűnnek szolgája vagy-is: lakosa lehetsz a' mennyei Jerusalemnak, ha szintén itt újteremtet állat nem lészes-is: meg-koronaztatol az égben, ha szintén itt felet erkölcsű leszes-is: El-veszed a' jutalmat az égben, ha szintén itt semmit nem hartzolsz-is.

N.

Innét vagyon, innét, hogy sokan láttatnak ke-reszni, az az, kivánni az Istennek országát, mint végét: de el-hadgyák annak igazságát, mint esz-közt, maga ezek mindenkor együt járnak. Soká mondgyák a' hamis Prophetával: Oh bár hallyó-meg az én lelkem az igazaknak halálával! kik

mindaz

Mat. 6.
v. 33.
Num.
23.

L E L K I H A R T Z.

mindazáltal soha nem mondgyák a' Dáviddal:
Oh vajha igazgattatnának az én utaim a' te pa-
rancsolatidnak meg-örzésére. Ekképpen vízi
vizre annakokáért az embert a' Sátán; Ekkép-
pen győzi-meg, és így szakasztra nyakát idvef-
ségének. Így értök-meg immár első ellensé-
günk ki legyen, mely számos, mely erős, és mely
ravasz legyen, a' Sátán tudnia-illik: Lássuk to-
vábbá ennek segédi kitsodák legyenek, lássuk
ennek Kapitányi hányan legyenek.

Az ördögnek első fő Kapitánya, melynek ^{Secund^o}
segítségével ellenünk hartzol, és így a' mi másod- ^{hostis.}
dik ellenségünk, senki nem egyéb, hanem ez a'
bűnnel telyes, és minden istentelenséggel meg-
rakodott undok világ, ebben a' világi istentele-
nek, az hitetlenek, és minden törvénytelen gyö-
nyörűségben élő testi emberek, kik fejenként
a' Sátánnak fegyverét viselik, és néha orofzlán
bört, néha roka bört hordoznak; néha tűzzel,
vassal, minden erőszakkal, néha pedig alattom-
ban való csalárd beszédekkel hartzolnak elle-
nünk. Sőt azt is meg-cselekezzük, hogy juhoknak ^{Matt. 7^a}
ruháiban öltöznek, noha belől merő mind azon ^{vs 1 ys}
ragadozó farkasok. Mert szép színt, engedel-
mes szelidséget, és minden alázatosságot mutat-
nak ideig, mint a' juhok, de végre ugyan kimu-
tattják farkas fogokat. Az tészén, ugy hallom,
leg több sebet az hartzon, a' ki mind két kézre
vagdalkozik. Illyen a' világ, ki mind jobbra, balra
egy-aránt meg-tanulta ellenünk az hartzolást.
Ennek job kezében res secunda, minden jo sze-
rcsék

rencsék, uraságok, gazdagságok, világi gyönyörűségek vadnak: bal kezében *res adversæ*, minden szerencsétlenségek, szolgálai szegény állapotok, fogyatkozások, és minden keserűségnek szomorúsági vadnak. Jobb kezével, *Aureos montes*, a tisztességnek, világi hibás bocsületeknek arany hegyeit mutogatya, hogy a' kiker azokra felvihet, legyen honnét le-taszítani. *Toluntur in altum ut lapsu graviore ruant*; Magas helyre azért viszen, hogy eseted nagyobb legyen; mert az Istennek szentséges helyében így érttettem Dáviddal ezeknek végét. Bizony igen sikon helyheztetted őket, és onnét nyakra före taszigálad őket.

Pl. 73. v.

37. 18.

Mikor a' menyországnak keskeny uttyán futod pályádat, arany almákat bocsát elődben e' világ, nagy gazdagsággal, kintsel ajándékoz, csak hogy mint vethessen meg-tartoztato akadékat elődben, mellyel keresztyeni életednek futását kéfedelmeztesse. Nem egyéb a' világ, hanem az ördögnek czimborája, mert a' mit a' Sátán maga erejével véghez nem vihet, a' világgal segített abban magát. A' Saska-felyű felől írják, hogy külvömben a' Szarvast meg nem bírja, le nem verheti, hanem vizes fővényben fertezteti szárnyait, és azzal a' futo vadnak eleit vévén, bé-veri annak szemeit, s meg-vakítja, mely miatt a' magas kösziklákrol nyaka szakad, és így az eh madárnak pra'dája leszen. Így cselekezik a' Sátán, világi gyönyörűségeknek fővényével bé-veri az embereknek szemeit, és meg-vakítja, hogy ne lássák az idvességnek egyenes utát, hanem a' soka-

gonoliz

gonofzságoknak szirtos kőszikláin járván nyakok szakadgyon, és az ördögnek pradáit legyennek. Azt is bizonynal hirdetik a' Sásnak természeteli felől, hogy ő fok tűvöltéssel ki-csallya a' tekenős békát a' vízből, és mivel annak kemény kérgétől, avagy csigástekezőjétől husához nem ferkezhervén, körme közzé vészi, és mint ha röpülni akarná tanítani, az ég felé el-fel-emeli, és mind addig hordozza, míg alkalmas kősziklát láthat, melyre nagy sebessen le-bocsáttya, hogy azon meg-törvén tekezőjét, husával szabadoflan élhessen, és a' más kárával neki hasa tellyék. Itt is hasonlo a' Sátán a' fashoz, meit mind addig tűvölt e' világnak sipjával, mind addig hizekedik embernek e' világi jókkal, hogy azt el-ki-csallya az idvetségnek folyo vize mellől, és hogymár ötöt is repülni tanítsa, hogymár valóságos méltosagra emeltye, azonban mihelt alkalmas kősziklát, veszedelmet láthat, ahhoz csapja, és magának eledelvé téfzi. Oh szeginy nyavalyás emberek! hogy nem tudtok a' Sátánnak tűvöltésétől félni? hogy nem tudtok e' világnak hizekedés ellen fegyvert fogni? *Felix quem faciunt aliena pericula cautum*; Addig volna job mig a' más ember nyavalyáján tanuínatok. Hámán mikor a' tisztességnek leg felső fogán volna, akkor akaszték-fel. *Samton* mikor a' *Delila* öleiben nyugodnek, akkor kötözteté meg. *Bolditár Király* mikor leg kedvessebben tobzodnek, akkor ölerék meg. Es ki győzne elől-zamlálni a' zamlalan keserves példákat, kik közzül a' Sátán e' világnak

Esther. 7.
Judic. 16

Dan. 5.

világnak külömb külömb hízelkedési által némellyeket meg-sebesített, némellyeket pedig ugyan el-is vesztett.

Deláfd e' világnak csalárdságát: Ha job keze-béli fegyvere nem fog, mindgyárt bal kezét fordította: Ha az őrdömmel nem használ, szomorúságot szerez; hízelkedését fenyegetésre változtatta, a' gyönyörűségnek lágy ágát hegyes tövissékkal meg-rakja, a' gazdagságot szegénységre, a' tisztességet gyalázatra fordította, mellyekkel mint meg annyi lánczokkal és kötelekkel visszafizára akar e' világ bennünket vonni az Istennek tiszteletitől. A' Sidok nagy készülettel vadnak, kéznek el-hadni Egyiptomot mint bálványozásnak félszékét, meg-indulnak nagy őrdömmel az igiretnek nemes földé felé, a' téjel, mézzel folyó drága Canahán felé. De mint járnak? Fordította az őrdög ezt a' világ bal kezének fegyverét, hol a' Pharahot indította utánnok, hol a' feneketlen veres tengeren való által né mehetéssel ijegeti őket. A' sovány pusztában pedig néha szertelen éhféggel, néha meg-epefztő szomjúsággal, néha mardoso mérges kigyokkal, néha egy, s' néha más féle veszedelmekkel kedvetleníti őket. Mellyek miatt ottan hamar meg-vesze minden szájok izi, meg-változék kedvek, irtoznak a' sok nyomoruságtól: Minekokaért ismét visszafizára kívánkoznak az Egyiptomi párhagymákra. Nagy fel szoval sírnak s' azt mondgyák: Kítsoda ad minékünk ennünk hull e' pusztában? Megemlekezünk az halakról, mellyeket Egyiptomban

ingyen ettünk: Meg-emlekezünk az ugorkák-^{Nnm. 1. e.}
 rol, dinnyékről: Meg-emlekezünk a' pár, veres,^{v. 4. s. 6.}
 és foghagymákról: Mostan pedig a' mi lelkünk
 meg-száradott, és szemeink egyebet nem látnak
 a' Mannánál.

Vallyon szerelmeseim, nem szintén így va-
 gyoné ma-is a' dolog a' lelkiekben? Sokan vad-
 nak kik örömmel ki-indulnak Egyiptomból, el-
 hadgyák az AntiChristusnak országát, elhadgyák
 az ördögnek Egyiptomát, hogy a' lelki Canaán-
 ba, a' menyországba bé-mennyenek: De mivel
 sok Pharahok vadnak utánnok az üldözéssel, sok
 nyomoruságoknak tengerei vadnak előttök a'
 vertegtetéssel, sok éhségek, szomjuságok, rága-
 szazo mardosások vadnak rajtok, hol egy s' hol
 más fele kedvetlenséggel: Ez okáért ottan ha-
 mar meg-csókonnek, elméjük el-fordul, taná-
 csok meg-változik, irtoznak a' menyországnak
 darabos uttyától, és örömeit a' pokolnak széles
 uttyát követvén, e' világnak haszontalan pár-
 hagymái, mulando keserűségi mellett, inkább
 akarnak szolgálni ördögnek, hogy sem a' menyői
 Manna mellett Istennek. Így vagdalkozik az ördög
 e' világnak bal kezében való fegyverrel, így sza-
 kaszt-el nagy fokokat menyországtól a' kilsíte-
 teknek erejével.

De lássuk immár, kitsoda a' Sátánnak máso-^{Tertius}
 dik Kapitányja ellenünk valo hadakozásában? ^{hostis.}
 Az semmi és senki nem egyéb, hanem a' Test. A'
 test? Bezzeg a' test. Mellyik test? A' te magad
 teste. Hatalmas Isten, ha még a' magunk teste-is
 ellené-

ellenségünk, én nem tudom hat hol lehet bátor-
 ságos nyugtunk! Bizonyára oly ellenségünk
 minékünk a' test, kivel nem tudom ha az őrdög
 és e' világ lehetneke nagyob ártalmunkra, nem
 tudom ha igyekezhetnek nagyob kárunkra.
 Mely innét tesszik-meg: 1. Mert az őrdög és e'
 világ mi rajtunk kívül vadnak és tőlünk távolyab
 járnak; de a' test hozzánk ragadot, velünk egy-
 gyűt jár kel, velünk eszik, iszik, velünk nem csak
 egy házban, hanem ugyan egy ágyban aluszik.
 Gondold-meg pedig, melly veszedelmes az az el-
 lenfég, a' ki illy közel jár hozzád, a' ki minden
 szándékosat, titkosat, tanatsodat tudgya, és, a'
 mint szoktunk szollani, egy szalma szál az uton
 kereszttül nem eshetik, kit mindgyárt az ő pártos-
 finak, az őrdögnek és e' világnak bé nem szokot
 volna sugallani. Olyan a' test, mint a' kebelünk-
 ben fel-nót kigyó, kitől a' mikor nem félnél,
 szintén akkor csip meg. A' test nem egyéb, ha-
 nem az őrdögnek kémje, kivel a' mi lelkünknek
 várait, és romladozó bástyáit, ottan ottan meg-
 kémleli, hol és mi formán ferhetne inkább és leg-
 közeleb hozzánk e' világnak *Machinaival*, fal tö-
 rő kofaival. A' mi lelkünknek leg fellyeb valo
 vára a' szív, ennek külömb külömb keritési bá-
 styái vadnak, külsők és belsők. Első a' külsők
 közzül a' látás, Másik a' hallás, Harmadik a' izag-
 lás, Negyedik a' kostolás, Eötödik a' tapaszralás.
 A' belsők közzül, Első az okos értelem, Másik
 az akarat, Harmadik az indulatok. A' Sárán
 mindeneknek felette ezeket ostromollya mi ben-
 sünk

nünk: A' test ezeknek minden erős avagy erő-
 lenfégit jól tudván, be-fugja a' Sátánnak mellyi-
 ket kellesek leg inkább és gyakrabban lövöldöz-
 ni. Innét vagyon, hogy nemelleyeknek szemeket
csallya-meg, mint Eva Anyáknak, az alma bépfé- Gen. 3.
gével. Dávidot a' Bersabé afiszortynak fejei testé. 2. Sam.
 vel. Nemelleyeket fülökről lövöldöz, mint He- 11.
rodest a' fájtalan játekos zengéseknek, udvari Marc. 6.
kénycs musikáknak hallásával. Nemelleyeket a'
szágással, koftolással ostromol, mint amaz Epu-
lo gazdagot, a' fok eteiben, italban való tobzo- 2. Reg.
dással. Nemelleyeket végeztetre kezek és lábok 5.
által vészten-meg, mint Geházit és Judást, a' más Joh. 12.
ember marhájának el-lopásával. A' belső báftya-
kal-is ezenképpen cselekeznek: Nemelleyeknek 1. Sam.
értelmeket lövöldözi, mint Nabálnak a' tadatlan 25.
bolondsággal. Nemelleyeknek akarattján hada-
kozik, mint Pharahonak a' meg-keményítéssel. Exod.
Nemelleyeknek végeztetre minden indulattyokat 14.
el-foglallja, mint ama' kerkedékeny és dicseke-
dó gazdag Iffiuinak, e' világi jokhoz való ragasz- Luc. 12.
kodással. 2. Veszedelmesb ellenfég a' test a' Sá-
tánnál, ezért-is, mert az ördöggel noha soha,
meg nem békélhetünk, s' nem-is kell meg-bekel-
nünk: mindazáltal ugyan vagyon néha néha va-
lami kitsiny induciánk, valami kitsiny pihenésre
való frigyünk vele: mert ha csak tettetésből-is,
félre áll valami ideig a' Sátán, hogy az után más
mesterféggel útsón-ki reánk; De a' test soha nem
nyugszik, hanem még álmunkban-is gonoszra Gal. 5.
kiszert, erről mondgya az Apostol: a' test a' lélek v. 17)

ellen törekedik, és ezek egymással ellenkeznek.
 3. Veszedelmesb még-is a' test az ördögnél: mert
 noha ezer mestersege vagy on a'nak a' Izú ostrom-
 lásban, de mindazáltal ám bár sokáig kerüllye-is
 a' várat, de hogy ha a' test, (*dormientibus homini-*
nibus) az áll ajtokat ama' meg-nevezet bástyák
 alatt titkon meg-nem nyitogatná néki, soha az
 emberhez nem férne.

A' Görögök tiz egész esztendőig vitták a'
 Nemes Troja várat, de meg nem veheték, hanem
 el-menté tévék magokat, és amaz álnok ravasz
 iffiat a' Sinont meg-kötözve hagyák a' vár alatt,
 ő magok pedig bé állanak a' Tinedos szigetében.
 Ki-jönek a' Trojai vitézek, el-ment azt itélik az
 ellenség, meg-örülnek, fogják a' Sinont, városban
 viszik, a' kötelekből ki-oldozzák, szabadon bo-
 tsáttják, magok pedig *Vino somnoque sepulti*, a'
 bor itálnak adgyák magokat, az álomban me-
 rülnek. Jaj veszély, s' mint leszzen a' dolog? Szem
 igyet veszzen az álnok Sinon, fel-fut a' vár fokra,
 meg-láttya ejjel a' vizsfa jövő Görög hajokat,
 mert tűz és faklyáknak fel-mutatásával téznek
 vala jelt egy másnak, meg-nyittya a' várnak ka-
 puit, bé-rohan az ellenség, és a' melly várat tiz
 esztendeig sok vér-ontással meg nem vehettek,
 az egy álnok iffiunak mestersege által meg-vévék.
 Szintén ezenképpen sok emberektől lártatik né-
 ha felre állani a' Sátán: de csak más végezése va-
 gyon ollyankor az álnok Sinonnal a' testel. Ugy
 hidgyünk azért a' testnek, ugy botsásuk ötet fá-
 jára, ugy oldozzuk ki a' keresztyéni fenyték-
 nek kö-

L E L K I H A R T Z. 3

nek koteliból, ugy adgyuk magunkat a' testi bátorfágnak; hogy szintén akkor jó vizsgálja a' Sántán, a' mikor ingyen sem várnád, akkor adgya-mega' testi a' várat, mikor te a' bornak, és a' miat a' melly álmoknak koporfojában fekszel.

Három ellenséget emlegeténk, egyik az örö-dög, másik a' világ, harmadik a' test, az az, az em-bernek ujja-születetlen része, mellyben vagy on az eredendő gonofság az ő Adám, kinek meny-i tűzes nyilai legyenek, kefervefen érti naponként az embernek ujja születtetett része, melyet az irás Rom. 7° léleknek és elmének törvényének nevez. v. 25.
Azért azt mondom, ha egy embert látnál kit három fegyveres ellenségek vóttek kórnyúl, hogy le-vágják, és ő még-is csak őzve dugná kezét, nem kapna fegyvert: bolond és maga veszedelmén-örülő embernek itélnéd érette. Bizony ezerszer ostobábbak volnánk mi, hogy ha hová hamaréb e' három ellenségek ellen fegyverekhez nem nyulnánk, mellyek mitsodák legyenek, im egy néhány szoval elő számlálom. Noha mi e' test-ben járunk, mindazáltal nem test szerént hada-kozunk, mert a' mi fegyverünk nem test szerént valok.

A' Christusnak, ama' régi fokot látot, hallot, fok lelki csatákon, fok éles szablyák közöt for-got egyik vitéz Hadnagya szent Pál Apostol, hat Eph. 6. lelki fegyvereket rakot elő, az Istennek fegyve- v. 14-15. ses házában a' szent irásban. 16. &c.

Elő fegyver, *Balthem veritatis*, az igaz religionak, Első fegy- ver. vallásnak, és igaz mondásnak széles bogláros ö- ve. Ez

ve. Ezzel a régi vitézek ágyékokat szokták valafel-szorítani, és meg-erősíteni, mellyen mint egy erős fundamentomon úgy állot az embernek minden egész dereka. Így minékünk mindennek előtte az igaz vallásnak párta övére kell szertennünk, ennek igazságával kell ágyékunkat meg-erősítenünk, és ezen mint egy erős fundamentomon kell építenünk, ugymint a Christuson, nem fát, sem szénát, vagy pozdorját, az az, nem valami dőgleletes tévelygéseket, emberi agyul talált eretnek vélekedéseket: hanem Aranyat,

1. Cor. 3. Ezüstöt, és drága kőveket, az az, az Istennek hét-
v. 12° szer meg-probáltatot Aranyal-is tisztább igéjéből vétetet drága tudományokat, mellyeken ofztán minden egyéb cselekedetink bizodalmason helyhezteshetnek. Mert nem elég csak buzgonak lenned valamely vétkes vallásban, hanem kívántatik egyszer s' mind, hogy tudgyad-is vállaloddat Isten szerént valonak lenni. Bizonylágot tészen ugyan szent Pál a Sidok felől, hogy Istenhez valo nagy buzgoság volt ő benne, de

nem értelemből valo, mert az Istennek igazságát nem tudván, és az ő tulajdon igazságokat igyekeztvén állatni, nem adták magokat az Istennek

Rom. 10. v. 23. igazsága alá. Így ma az Anti-Christus tudományában olly buzgók és álhatatosiak némelleyek, hogy még vérekekkel sem szánnyák azt meg-peccsételni; de mivel értelem nélkül levén, a' magok igazságát fitogattyák, hijános és haszontalan minden buzgoságok. Kívántatik továbbá e' mellé, hogy nem csak igazat vallyunk, hanem

igazán-is vallyuk : mert szível hiszünk az igazság-
 ra, de szájjal részünk vallást az idvefégre. Ha Rom.
 hol azért vallásunknak életünkkel meg-felelünk, 10. v.
 egyik lelki eles fegyverünkre szert tettünk. 10.

Második fegyver, *Thorax justitiae*, az igazságnak
 mely-vasa és pánczélya, mellyen érthettyük a' Második
 tiszta jó lelki isméreret ki a' szivben vagon, és a' fegyver-
 fegyhetetlen szent életre való buzgólagos igye-
 kezetet; mert miképpen a' kin jó aczélból csi-
 nált fegyver derek és dupla pánczél vagon, az,
 az ő mélyét és abban lévő nemes tagjait, az ellen-
 ségnek eles fegyveritől éppen meg-tarthattya :
 Így a' kinek szivében jó lelki isméret és szent é-
 letre való igyekezet vagon, azon a' Sátánnak
 fegyveri halalos sebet soha nem ejthetnek, az az,
 szánt szándékkal való bűnre és annál inkább ab-
 ban pœnitentia tartatlanul való meg-általkodásra
 nem juthat. Akarunké azért a' Sátán kifirteti
 ellen erőflek lenni? Igyekezzünk szível lelekkel
 a' fegyhetetlen szent életre, tartsuk-meg tisztán
 lelkünk isméreretit; így leszén, hogy noha gyar-
 loságunk miat néha meg-botlunk; de mindaz-
 által holot lelkünk isméreretü bizonyfágot tézsen
 arról, hogy lelkünk szerint igyekezzünk az UR. Rom. 7.
 N A K szolgálni, a' Sátánt e' fegyverrel-is hatalmas- v. 25.
 san viszi-za verhettyük.

Harmadik fegyver, *Calceus Evangelii*, a' béke- Harmadik
 feles Evangeliumnak saruja, mellyen kell érte- dik fegy-
 nünk ama' lelki kéz indulatokat, mellyek- ver.
 kel készek vagyunk a' mi idvezítő Christusunk-
 nak Evangeliumát minden felclem és kedvezés
 nélkül.

- nélkül, az hol a' szükség kivánnya[megy-vallani ,
 1. Pet. 3. minden alázatossággal és becsülettel meg-felelni
 7. 15. azoknak , kik számot akarnak venni a' mi ben-
 nünk valo reménység felől. Ez az igaz tudomány
 mellet minden nyomorúságokat, üldözéseket,
 szükségeket, gyalázat tételeket örömmel el-szen-
 vedni , hogy azt mondhassuk jo lelki ismérrel
 Ad. 21. egygút a' szent Pál Apostollal: Kéz vagyok én
 13. nem csak meg-kötöztetni, hanem meg-ismerni,
 az én URAM Jesus Christusomnak nevéért. Va-
 laki ilyen kéz indulattal, ilyen lelki kézfűlet-
 tel vagyon, a' Christusnak igaz tudománya mellet,
 bizony lehetetlen dolog, hogy a' Sátánt, minden
 kétségben ejtő kísértetivel hátra ne verje.

- Negyed-
 dik feg-
 ver. Negyedik fegyver, *Scutum Fidei*, az idvözülen-
 dó igaz hitnek erős paísa, mely semmi nem egyéb,
 hanem ő maga az igaz hit. Ezt a' fegyvert, *super*
 Eph. 6. *omnia*, mindenek felett parancsollyá az Apostol,
 16. hogy fel-vegyük, mert ám bár gyengék, ám bár
 félelmes lelki vitézek legyünk-is a' mi természe-
 tünkben, de mivel az hittel egygút el-válhatat-
 lan-képpen a' Christust-is mindē ő érdemével és
 jo teteményivel egygút magunkra fel-öltözzük :
 Rom. 13. csak lehetetlen dolog, hogy a' Christussal egygútt
 7. 14. győzedelmek-is ne legyünk. A' Lacedemon-
 és Sparthabélieknek ilyen szokásokat olvastam,
 hogy ha ő közzülők valaki minden fegyverét az
 hadban el-vesztette-is, csak paísat vitte légyen-
 haza, nem vallor semmi kárt, mert ugyan ki-ad-
 ták földgyát, és betsületi helyben maradt, de ha
 paísat el-vesztette, ki-irták a' Zászló alól, ilyen-

okot adván cselekedeteknek, hogy egyéb fegyverivel ember ellenfégit sérti, de a' püssal magá-
 életét őrzi; így ha a' Christusban való igaz hitünket meg-tartjuk, ha egyébként valamikor tekozlást tenne-is bennünk az ördög: meg-marad mindazáltal becsületünk Isten előtt, és ígért jutalmunktól sem fosztatunk-meg. A' régi pogány vitézek kik nyilakkal hadakoztak, meg-kenték erős méreggel a' nyil vasakat, kikkel valamely embert meg-lőttek, úgy fel-gyulasztották abban a' természetnek tüzeit, hogy meg kellett halni, ha hamar-valo antidotummal, orvósággal nem értették. Innét vőtte a' szent Pál a' hasonlatosságot, mellyel az ördög nyilait, az az, a' kü-lömb külömb féle utálatos vétkekre való erős öfönözetit tüzeleknek hija. Mert ha azok közül valamelyik az ember szívére lövellik, fel-gyujtja a' természetnek eredendő gonofsággal elegyes kívánságát a' bűnre, és ha azt véghez viszszük, azon bűnnek tüzeről mindgyárt meg-más bűnre gerjed szivünk, és így ha mindgyárt meg-nem oltyuk, tovább tovább terjed az égés. Példa erre a' Dávid keserves példája, ki minek utánna a' déli és dél után való hószu álommal kezdé hizlalni, és tunyává tenni maga testét, éle az ördög a' jo alkalmatossággal, meg-lővé az ő szívet egy tisztátalan vétkes gondolattal, a' mely mindgyárt fel-gyulasztá természetinek kívánságát, és véghez viteté vélc a' paráznságot. De ez nem-lón elég, hanem tovább terjede ez ártalmas tűz, és a' szomszéd házat-is meg-gyujtá, mert nem-

2. Sz. 11. elégedék-meg Dávid az első vétékkel, hanem annak sebes tüzetől melegedvén az ártatlan Uriást is meg-öleté. Summa: Ha az ördögnek egyik tüzes nyilat, egyik gonofságra való sugallását szívünkben botsáttuk, mindgyárt más jó utánna, és így egyik bűn a' másiknak magva, egyik a' másikat, mint a' kigyó, szűli, szaporítja. Efféle állapotbá az igaz hitnek két féle haszna ereje vagyó: Egyik ez, hogy a' Sátánnak kifirtéssel való lövöldözését az hittel mint egy paissal vissza verhettyük magára, hogy szívünkben ne essenek, meg-gondolván és el-hivén az Istennek vagy igéretit vagy parancsolatit, mellyek az ördögnek sugallási ellen vadnak. Példának okáért, ha im-

- e' nyillal lő a' Sátán: el-kárhozol, mert szántalan gonofsággal ferteztetted életedet; itt én ellenben vetem hitemet s' ezt mondom az Isten-
 1. Joh. 1. igereiből; hű és igaz az Isten, hogy meg-botsálla nekem az én bűneimet, és meg-tisztítson engemet minden hamisságtól. Ha azt mondgya: haragszik Isten reád; hijában biztatod magad, erre az mondom; A' Christus szerelmes Fia az Atya Istennek, kiből ő néki kedve tőlt, és én velem meg-békéllet. Ha azt mondgya; nem békéllet-meg veled az Isten, mert im látod menyi fok ostorival nyomorgat tégedet; Erre azt mondó:
 Heb. 12. A' kit szeret az Ur meg-dorgálja, valakit fiává
 v. 6. fogad meg-ostorozza. Ha végezetre valami bűnnek meg-cselekedésére kifiztet illy ok alatt, hogy irgalmas az Isten, és engem meg nem büntet; Ezt mondom néki: Gyűlöli az Isten a' gonosz
 6. tévőket,

tévőket, és így vizsgálják a' Sátannak mérge-
nyilai ő magára. Második ereje az hitnek abban
mutatodik-meg, hogy ha mikor a' nagy romlot-
ság miatt eszünkben sem vettük, hogy szívünk-
ben hatot a' Sátánnak nyila, és meg-gerjesztette
kivanásunkat: akkor mindgyárt ezen hitet
fordítottuk a' J esus vére, és azzal oltyuk-meg
lelkünk ismeretiben gyuladot tűzünket, amaz
idveleges bizonság réteiből, az J esus Christus-
nak, az Isten Fiának vére tisztít-meg minket
minden bűneinkből. Azért soha ezt a' lelki
fegyvert az igaz hitet magunktól elveszse ne
hadgyuk, mert ez a' többinek feje.

1. Joh. 1.
7.

Ötödik fegyver, *Galea Salutis*, az idveleségnek ötödik
Sisakja, mely semmi nem egyéb, hanem az id-
veleség felől való boldog remenség. Mert mikép-
pen a' vitéz ember, minekelőtte izemben menne
ellenségivel fel-tészi fényes sisakját, és azzal őrizi
fejét az halálos ütés vágástól: így minékünk
híveknek fejünkben kell tennünk remenségün-
ket, fel kell óltóznunk bizodalunkat, mert
remenség által tartatunk meg, hogy a' Sátán
a' mi idveleségünk felől való várakozásunkat el-
ménkből, sem e' világi gyönyörűségekkel, sem
a' fok fenyegetéssel soha ki ne űthesse. Ezt
énekli Dávid nagy vigan, mikor így szól: Az
igazaknak, ugymond, meg-maradafok az Urtól
vagyon, ki ő nekik erősségek az háboruságnak
idején; meg-segíti őket az Ur, és meg-szabadít-
tya őket. Mindenkor kértőt kell reménlenünk
a' lelki tusakodásban, Eggyiket a' Győzedelmet,

Rom. 8.
v. 24.

Psal. 37.
v. 39.

- mely minékünk adatik az Ur Jesus Christusnak ereje által, *Confidite, ego vici mundum*, így biztatya Christus Urunk gyenge hitű tanítványit: Bizzatok, ugymond, és jó reménységben legyetek, mert én meg-győztem e világot. Másodszor, meg-csalhatatlan bizodalommal várjuk, hogy a' győzedelem után a' jutalmat-is el vészük. és az
- Joh. 16.**
33. örök életben meg-koronáztatunk mint Istennek örökösű, és Christusnak örökösű társai, hogy-ha ő véle együtt tufakodunk, szenvedünk, ő véle együtt meg-is dicsőülünk. Mert a' ki győzedelmes
- Rom. 8.**
17. lézen, ehetik az életnek fájának gyümölcsében, mely vagon az Isten paradicsomának közepette.
- Apoc. 2.**
7. Hatodik fegyver, *Gladus Verbi*, az Isten igéjének két élű Pállofa, mellyet ő maga kösförül meg az Isten, és készen úgy adgya kezünkben, hogy meg-nyakazzuk véle ellenséginket. Egy szoval azért, nem csak *Arma Defensiva*, oly fegyvereket kell magunkra öltőznünk, mellyekkel lelkünket és lelki életünket oltalmazzuk, minéművek az hit, a' remenség, és a' mellyeket im már elő-számláltunk: Hanem *Arma Offensiva*, oly fegyvereket-is kell ragadnunk, mellyekkel ellenséginket meg-fértsük, és meg-gyógyulhatatlan örökké-valo gyalázatos sebet ejtsünk rajtok. Ilyen fegyver az Istennek szent igéje; mely miképpen a' léleknek rejtekin által-hat, a' szívnek
- Heb. 4.**
v. 12. 13. belső indulatit meg-itéli, és semmi el nem rejtezhetik előtte: így a' Sátánt meg-szegyeniti, hátra veri, és örök gyalázatban ejti, a' mint az Idvezítők nemes hartza világos példa lehet erre.
- Matt. 4.**

L E L K I H A R T Z.

Tudgyuk azért immár az ellenségeket kitso-
 dák, tudgyuk a' fegyvereket mitsodák, de nem
 mindnyájan tudgyuk a' lelki hadakozásnak
 modgyát. Három dolgokat látok, mellyek
 leg inkább kívántatnak mind a' testi s' mind a' lelki
 hadakozásokban: Első, a' fáradhatatlan éjjeli
 nappali ferény vigyázás; mert ám-bátor tudgya
 ember, hogy sok erős és veszedelmes ellenségi
 vadnak, ám-bár tudgya mitsoda fegyverekkel
 kellésék azok ellen ki-kelni, de ha nem vigyáz,
 könnyen rajta veszti. Szent Péter adgya ezt a'
 modot elónkben, mikor nagy szorgalmatosfan
 így irt: Jozanok legyetek és vigyázzatok, mert
 a' ti ellenségetek, az ördög, környülettetek jár,
 mint az ordito orofzlán, &c. Sok erős nagy
 roppant táborokat meg-futamtatott, és meg-is
 szégyenített a' vigyázatlanság miatt gyakorta
 csak kevés számu ellenség-is, mint ám Abraham
 háromszáz tizennyolczad nagával négy Kirá-
 lyoknak táborát veré-meg egy éjjel, mivelvigyá-
 zatlanságban találtának. Arra kell pedig vi-
 gyáznunk, ha haszonnal akarunk vigyázni, mely
 felől jó leg inkább az ellenség, és mellyik bástyánkat
 lövi leg gyakortáb. Ha jozan életedet ostromol-
 lyáé rélzeges ismérőid által; Ha tisztá jámbor
 életedet lövöldőzié buja kívánságok által; Ha
 csendes elmédet sértegetié az haragra valo gyu-
 ladások által; Hogy ha fülcidet zörgetié a' ragal-
 mazo és hasontalá világi dolgoknak hallási által;
 Hogy ha szemeidet vijjaé a' mulando, és sem fény
 vesztő dolgoknak látása által; Hogy ha nyelve-

1. Pá. 5.
v. 8.

Gen. 14.

det tántorgattyáé ama' rothatt, motskos, trágár beszédek által; Hogy ha végezetre vagy testi, vagy lelki érzékenységid ellen hartzoló valami törvényrelen dologgal. De jaj boldog Isten! mely vigyázatlanok, azért méltán feddendők itt sok emberek. Hogy ha tudná a' cselédes

Mat. 24. gazda, mikor, és az érszakának mellyik
v. 43. oráján jő-el a' lopo, kétség nélkül vigyazna, és nem hadná meg-ásni házár. Hogy ha tudnád te is, mellyik orában jő, avagy inkább ha meg-gondolnád, hogy minden orában el-jő a' te ellenséged, hogy meg-ásfa házadat, kétség nélkül bizony vigyaznál.

Másik mod, másik mesterség, mely a' vigyázó vitézben igen meg-kivántatik, a' lelki okosság:

Judic. 7. Mert ámbár vigyazzon valaki, de ha okossága
v. 19. nincsen hozzá, kevés haszna vigyázásának. Elég-gé vigyáza a' Mádiánitáknak számlálhatatlan népből álló tábora: de ugyan meg-veré csak egy-néhány magával-is őket a' Gedeó, mert okoslab lón náloknál. Ezt a' modot commendállya Id-

Mat. 10 vezítők a' szent Máthénál, mikor azt mondgya:

v. 16. Imé én titeket el-bocsátlak mint a' juhokat a' farkasok köziben, legyetek azért okosok mint a' kigyok. Első okossága a' kigyoknak ebben áll, hogy ő, a' mint láttyuk, mindenek felett a' maga fejét felti, tudván azt a' természetnek indításából, hogy a' főben vagy az életnek kútfeje, és ha a' fejét el-veszik meg kellekik halni: így minékünk mindenek felett oltalmaznunk kell a' mi lelkünknek fejét a' Christust; az az, azon kell len-
nünk,

LELKI HARTZ.

75

nünk, hogy soha sem az ördög, sem e világi emberek, minket a' mi Christufunknak igaz szerelmétől el ne szakaszszanak, igaz vallásunkban meg ne tántorítsanak, sem penig szivünknek s' jó lelki-isméretünknek tisztaságát meg nem mottakolják. Mert a' mi lelkünknek kutszeje a' Christusbá vagyó, és onét árad mi reánk a' lelki meg-elevenedés. Másodszor, a' kigyó azt-is cselekszi, hogy minden egyéb testét örömet a' csapások alá adgya, csak hogy fejét ohassa: így mi minden testi jószágunktól készek legyünk örömmel meg-válni a' Christusért, sőt a' szent Pállal e' világnak minden javait, mellyeket egyebek nagy nyereségnek tartanak; mi csak kárnak és merő gancjnak tartjuk a' mi URUNK Jésus Christufunknak isméretinek nagy voltáért. Harmadszor még-is, a' kigyó minden tavaszszal kibuvik ó bőreből, és minden téli ruháját el-hadgya: így mi ottan ottan meg-ujítsuk lelki ruhánkat, meg-tisztítsuk sziveinket, legyünk új teremtetett-állatok a' Christusban; vetkezzük le ama' régi élet szerint való ó embert, mely meg-veszett a' család gonosz kívánságok miatt, és ujlyunk meg a' mi életünknek lelke szerént, fel-öltözvén a' maz új embert, mely Isten szerint teremtetett az igalságra, és a' valóságos szent életre. Végezetre azt-is írják a' kigyó felől, hogy ha meg-sebefedik mindgyárt vizet keres, és azzal mossa magát: így mi, ha mikor lelki ellenséginktől sebesítettünk, ha valamikor romlottságunkból vetkezzünk, ne hadgyuk meg avulni a' sebet, ne halogassuk az

Phil. 3:

v. 7. 8.

2. Cor. 5.

v. 17.

Ephes. 4.

v. 22. 23.

24.

örvös-

orvosságot: hanē a' töredelmes *Penitentiának*, siveleinkből semeinkre árado köny-hullatásunknak vizével öntözzük meg-sebhett *begény* lelkeinket.

Harmadik mod a' hadakozásban, a' szomszéd-ságbeli segítségnek kérése; mert nem mindenkor vagy on elégséges ereje, egy hadakozó Kapitány-nak valamely ellenségnek meg-verésére; hanem szükséges, hogy az ő *Principállyához* ottan ottan haza küldgyön segítségért: így mi tudván magunk erőtlenségét, meg-ne szünnyünk igaz hit által való buzgoságos minden-napi imádságunkat, a' mi lelkünknek eggyetlen egy *Principálisához* a' Christushoz mennyországban felküldeni az alkalmas segítségért, és a' gyenge hitű tanítványokkal gyakorta ama' rövid *suppli-*

Luc. 17. *cariot* bé-adni: *Domine, adauge fidem nostram,*

pl. 70. Uram, nevellyed a' mi hitünket. Dáviddal: Jöj-

1. 2. el Istenem az én szabadításomra, sics Uram az

Luc. 24. én segítségemre. Ama' két tanítványokkal: Ma-

Marc. 9. radgy-meg velünk, mert immár bé-estveledik, és

a' nap el-hanyotlott, és vegezetre ama' meg-ke-

seredet atyával, nagy köny-hullatással azt mond-

gyuk: URAM hiszek, de légy segítséggel az én

hihetetlenségemnek. Ezt a' mesterséget *Com-*

Eph. 6. *mendállya* szent Pál, minek utánna ama' hat lelki

18. fegyvereket elő-raká: minden kéréssel, ugymond,

és könyörgéssel, mint ha azt mondaná: Ambar

minden lelki fegyverekben talpig fel-ötözve-

legyünk-is; de mivel magunktól ugyan gyengék

és erőtelenek vagyunk: mind elől hátul a' buz-

go könyörgéssel mint egy erős sánczal környúl

vegyük

vegyük magunkat, mert csak addig lón Jofue Exod. 17
 diadalmas az Amaleken, meddig a' Mojses fel- V. 11.
 melve tartá kezeit az égben. Csakaddig lézünk
 mi-is diadalmasok ellenséginken, míg az imád-
 kozás és arra buzgo hajlandóság meg nem szünik
 lelkünkben: akarſze azért lelked ellenségi ellen
 jo ki-meneteli győzedelemmel harczolni? akarſ
 el-hittem: Légy serény annak akáért a' vigyá-
 zásban: akarſze az ordito Orofzlánon, és annak
 kegyetlen kőlykein járni? akarſz el-hittem: Pſal. 91.
 Légyen annak okáért lelki okofságod: akarodé 13.
 az Aspis Kigyot, és a' Sárkánt meg-tapodni lába-
 iddal? akarod el-hittem: Légyen annak okáért
 buzgoságod az imadkozásban, és az Isten nevé-
 nek segítségül valo híválában, a' ki azt mondgya:
 Hij szegitségül engemet a' te nyomorúságodnak Pſal. 50.
 idején, és én meg-szabaditalak tégedet. 15.

De hogy immár meg-térjünk a' kulfőre,
 melynek folyamattyán ily meſzſze ki-jöttünk;
 hogy ifmét meg-emlitsük a' fundamentumot,
 mellyen ez ideig éppítettünk: Im láttyuk men-
 nyi ellenségink vadnak; im halljuk, hogy har-
 tzolás nélkül győzedelmek nem lehetünk; rud-
 gyuk, értyük, hogy győzedelem nélkül meg
 nem koronáztatunk: Annak okáért ſzerelmes Phil. 4. 1
 atyámfai és kívánatolok az Ur Chriſtusban,
 kénſzeritelek titeket az Iſtennek irgalmaſſágira, Rom. 12
 hogy ne ſzabjátok magatokat e' világnak abrá- 1.
 zattyához, hanem változzatok-el a' ti elmétek-
 nek ujjulása által, ne uralkodgyék a' bűn a' ti ha- Rom. 12
 lando teſtetekben, hogy engedgyetek annak az ó 2.
 kíván.

kivánóságának, sem pedig ne állásátok a' ti tagaitokat hamiságnak fegyvere gyanánt a' bűnnek, hanem inkább állásátok magatokat, és minden ti tagaitokat igazságnak fegyveréjül az Istennek.

Rom. 6.
v. 12. 13.

Legyetek vigyázok, legyetek okosak, legyetek a' könyörgésben, a' segítség kérésben buzgók, legyetek erősek az Urban, öltözzétek-fel az Istennek minden fegyverét, hogy meg-álhassátok az ördögnek minden álnoklági ellen e' veszedelmes időben; mert nincs nekünk tusakodásunk csak a' vér, és a' test ellen, nincsen harczolásunk csak emberi erő ellen: hanem a' birodalmok ellen, hatalmasságok ellen, ez világnak Urai ellen, letétségnek vezéri ellen, a' lelki gonofságok ellen, mellyek a' magofságban vadnak, az az, fejtünk felet az eltetőégben, azzal az hatalommal mellyet Isten nekik engedet, meg-békélhetetlenül ellenünk tusakodnak.

Eph. 6.
10. 11.
12. &c.

De hogy még-is annyival inkább meg-tudhassátok miképpen legyen a' lelki vitéz embernek állapotja; nosza kiki a' mint lehet tünnyék elméjében, és jöjjön-ki velem egygyütt e' világnak hartzolo mezejére, az hol ezt meg-láthatyuk világossan a' szent irásnak *Perspicillum*án, melzsze láto csőjén. Nézzetek azért utánnam mindnyájan: Imé látok egy közép szerő Embert, ki tetejétől fogván talpig fegyverben áll, kinek feje felett két fele irást látok; Eggyik ez: Ha a' lélek által a' testnek cselekedetit meg-öidőklitek, éltek. Másik ez: A' mi Istentől születtetett, meggyőzi e' világot. Ennek fejében látok egy fenyves

Rom. 8.
13.

Joh. 5.
4c

Sifakot, ilyen irással: Vegyétek-fel az idvesség- Eph. 6.
nek sifakját. Mellyén látok egy halhéjas fegyver v. 17.
derekat, imez irással: Fel-öltözvén az igazság-
nak mely-vasában. Derekán látok egy széles v. 14.
bogláros övet, mellyen ilyen irás vagon: A' v. 14.
ti derekaitokat bé övedzvéen igaz mondással. Er-
ről az óvról látok alá függeni egy aranyas hi-
velyt, melyből egy két élű mezitelen pallofst ki- v. 17.
vonván és job kézben tartván látok, mellyen
ilyen irás vagon: Fel-vegyétek a' lelki fegy-
vert, mely az Istennek beszéde. Bal karján lá-
tok egy kerek paist, melynek közepin ilyen igék
vadnak: Az hitnek paistát fel-vegyétek, hogy v. 17.
ama' gonoszna minden tűzes nyilait meg-olt-
hassátok. Látok végezetre ennek lábain farut-is,
ilyen igékkel: Lábaitokat meg-saruzzátok az v. 15.
Evangelionnak készületivel.

De nézzünk továb-is, ugy teszlik hat rend-
béli személyeket sajdithatok ez fegyveres ember
körüli; eggyik lába alatt fetreng; négye elől, há-
tul, és oldalul mellette vagon; az hatodik pe-
nig feje felett áll. A' ki lába alatt fetreng, az egy
tisztátalan otsmány személy, melynek neve Test.
Ennek homloka előtt ilyen irás vagon: A'
testnek cselekedeti nyilván vadnak, mellyek
ezek: Házasság törés, paráznaság, kevélység, Gal. 5.
bálvány imadás, búvölés bájolás, harag tartások, 19. 20.
versengés, irigységek, haragok, patvarkodások, 21.
viszszavonások, partútések, gyűlölségek, gyil-
kosságok, részegségek, tobzodások, és ezekhez
hasonlatosok, mellyeket valakik cselekefznek,

Isten országának örökösü nem lésznek. A' kik bal felől környüle vadnak, azok között eggyik a' mint láthatom egy ifszonyn rettenetes ábrázatu fene bestia, melyhez soha hasonlatost nem láttam; mert ennek hét fejei, és ezeken tíz hegyes szarvak láttatnak, holna alatt nagy széles röpülő szárnyai vadnak, utolsó lábai olyanok mint az orofzlánnak, az első pedig mint az emberi kezek; Ennek szemének és szarvainak hegyeiből halálos mérgek fakadoznak; szájából égő tűz láng lobog; kezeiben pedig meg-vont kézij, és abban egyszert-s' mind három tűzes nyilak el-lóvóven vadnak, mellyekkel a' fegyveres vitéznek szintén a' szívet arányozza. Ennek a' fene bestiának neve Sátán, kinek feje felett ilyen

1. Pct. 5.
8.

írás vagyon: Vigyázzatok, mert a' ti ellenségek a' Sátán széllyel jár mint az ordito orofzlán, keresvén a' kit bé-nyelleyen. A' másik személy, mint azt-is láthatom, egy rettentő undok állat, mint ha egy valami régen meg-holt és el-senyvet embernek mezitelen csontyai volnának, minden hus és ábrázat nélkül inakkal ófzve kötözve, kinek kezében egy igen nagy horgas kasza vagyon, mellyel ez-is a' fegyveres vitéz ellen igyekszik; Ennek az ő neve Halál, ilyen titulussal:

Heb. 9.
27.

El-végeztetett dolog az emberek között, hogy egyszert meg-hallyanak, és az után ítélet lészzen. A' kik job felől mellette állanak, azok között eggyik, egy fenyves és idegen országokból költ külömb külömb-fele selyem, vont arány, és vont ezüst materiákból épitetet drága ruhában
öltöztet

öltöztetetet kenyes aszfzoni állat, kinek fel-fodoritot haja, fején egy arany Koronka vagyó, abban egy fel-emelt gyeánt kereft aránybá foglalvan, homlokán arány függök, füleiben drága nasfák, nyakában drága kőekkel rakatott arány lánczok, mellyén ékes kőfontyúk, ujjában halhatatlan mesterséggel készitet gyűrök. előtte szkophiummal varrot fátyol kötök, lábáiban csikorgo szoros csismák; ennek bal-kezében egy arány alma, job-kezében penig egy drága kőekkel rakot arány csészé, ki szinig töltve vagyon világi minden gyönyörűségnek részegítő borával. Abrázattya annak hizelkedo, szemci hunyorgatok, ajaki csalárdul mosolygok. Egy szóval azt itélhetem, hogy e' légyen ama' *Pandora*, a' minden Istenektől egy egy ajándékkal ékesitet *Vulcanus* mester remekje, ki ez-is a' lelki *Prometheus* ellen, a' vitéz fegyveres ellen minden szepelkedéssel harczol. Ennek neve Világ, kinek fejénél ilyen irást látok: E' világnak barátsága ellensége az Istennek, és a' ki baráttya akar lenni e' világnak, ellensége léfzen az Istennek. Lábánál ezt látom: tágas az ut, mely viszé a' veszedelemre, és sokan vadnak, kik azon járnak. Előtte ezt olvasom: mit használ valakinek, ha mind e' világot meg-neyrné-is, ha az ő maga lelkét el-veszti. A' job kéz felől valo második, és rend szerént ötödik személy, egy természet ellenformáltatot csudás tündér, kinek ábrázattya, és kezei ugy tetfzenek, hogy emberi kezek volnának: De övénalol rettenetes temerdek Tarka kigyó formát mutat.

Jac. 4. 4.
 Matth. 7.
 v. 13.

Marc. 8.
 v. 36.

92 **L E L K I H A R T Z.**

tat. Ennek fejében sok némű kigyobol ószve-
tekergetet koszoru, kezében pedig egy kurta
Aspis kigyó vagyon, kinek hátán ilyen irást lá-
tok: Az ő lelki-isméreteknek ferge soha meg
nem hal. Ennek az ő tulajdon neve bűn, ki ő-is
a' lelki vitéz embért farkallya. Az hatodik sze-
mélynek, ki a' fegyveres vitéznek feje felett áll,
Angyali dicsőséges és felségestündöklo ábrázat-
syát látom, kinek neve Ur Jesus Christus. En-
nek kezében egy meg-mocskolhatatlan és ei-rö-
molhatatlan drága arany Korona vagyon, és fel-
szoval nagy vigan azt kiáltya a' meg nevezet, és
le-ábrázolt ellenfégekkel tufakodo lelki vitéznek:

Isa. 66.
v. 24.

Apoc. 2.
7.

Vincenti dabo: A' ki győzedelmes lében, ugy-
mond, annak adom én ezta' drága szép koronát.
Oh sok felelemmel, oh sok tufakodással, oh sok
fáratsággal tellyes, de végezetre oh meg-böcsül-
hetetlen drága jutalommal koronázando lelki
vitézfég! De még ezt-is kiáltya: *Qui vicerit non
ledetur à morte secunda*. A' ki győzedelmes lében
semmi keppen meg nem sérterik a' második ha-
láltol. Ez ám ez, a' boldog élet, ez a' boldog
élet után valo meg-halás, ez a' boldog meg-halás-
nak jutalma. De ideje immár, hogy a' másfik
kérdéfre-is egy szoval által lépjünk.

A' M A S O D I K R O L.

Kettőt tettünk vala fel, egyiket ezt: Kitsoda
a' ki boldogul hal-meg: Ezt meg-magya-
ráztuk, hogy csak az, a' ki győzedelmes lében.
Másodikat ezt, melly immár következik; Mi-
tsoda

tsoda követi a' boldog halált? Ihon meg-mond-gya Idvezítőnk: Semmiképpen nem fertetik-meg, ugymond, a' második haláltól. Az halál-nak sok fele nemeit számlállya az irás, de mind azokat meg- emliteni nem itélem igen szűkségef-nek, elég ha kettőt vagy hármat fel-jedzek, mel-lyek leg közeleb az én czéломra tartoznak. E-lőször azért, az halál semmi nem egyéb, hanem a' léleknek Istentől való el-szakadása melly a' bűn által vagyon, mert azt mondgya Esaiás Prophé-ta, hogy a' hamiságok télsnek szakadást ember és az Isten közöt. Erről az halálról szól Idvezítő Urunk nagy esküvéssel, mikor azt mondgya a' szent Jánosnál: Bizony bizony mondom nektek Joh. 5. 29 hogy el-jő az idő, és mostan vagyon, mikor az halottak hallják az Isten fiának ízavát, és a' kik hallándgyák élnek. A' hol a' halottakon nem azokat érti kik immár a' koporsóban búszhód-nek: hanem azokat kik a' gonosz világban lát-tatnak élni, de lelkekben meg-holtak, mert a' bűnnel magokat Istentől el-szakasztották, és mindaddig-is meg nem elevenednek, mig az Ur-nak élészto igéje által a' bűnből fel nem támad-nak. Ezt a' lelki halált értette akkor-is Urunk, mikor amaz haza-kéredző Tanítványnak azt-mondá: *Mortui sepeliant suos mortuos.* Az ha-lottak temessék-el az ó halotttyokat, az az, a' kik meg-holtak a' bűnben, temessék-el azokat kik meg-holták a' bűnért. Másodsor az halál sem-mi nem egyéb, hanem a' léleknek a' testül való

el-válása, mely az első haláltól mint szülő anyától származik. Erről emlekezik az Apostol midőn azt mondja: *Statutum est*, meg-másolhatatlan dolog, hogy minden ember meg-haljon.

Hebr. 9.

A. 27.

Harmadszor, az halál semmi nem egyéb, hanem az hitetlen és poenitentia tartás nélkül meg-haló istentelen embereknek örökke-valo halálok és kárhozatt yok, mellyet a' testi halál után lelkekben mindgyárt meg-érzenek, a' fel-támadás után pedig mind testekben, lelkekben, vég nélkül való örök gyötrellemmel kostolnák. Ezt az halált nevezi a' szent irás második halálnak, öszve vetvén a' meg-említett két első halállal. Ezzel a' második halállal mind azok meg-halnak, kik ez életben a' lelki halálból, az az, a' bűnből fel nem támadnak; de a' kik fel-támadnak és Szent Lélektől ujjonnan születetnek, noha a' testi halált el nem kerülhetik: de ugyan nem árthat nekik ez a' lelki második halál, ki ez élet után következik az hitelenekekre. Ezt azért a' második lelki örökké való halált, ugy hozzá-bé Idvezítő Urunk az igékben, mint egy kegyetlen fegyveres ellenféget, és azt mondja, hogy a' ki győzedelmes lézzen, ettől meg nem sértetik, az az, nem hogy halálosképpen árthatna, az az halál a' győzedelmes lelki vitézeknek, de még ingyen meg sem illetheti őket; mely tanításával a' mi kegyes hadnagyunk az Ur Christus, mint egy drága jutalommal indit és ébreszt bennünket a' lelki ellenféggel való bátorlágos tusakodásra.

Az hon-

LELKI HARTZ. 55

Az honnét vizont igen világossan ki-jő im-
ez vigasztalással tellyes, hasznos és idvelséges
szép tanúság, hogy tudnia-illik;

Valaki ez életben lelki ellenségén győzedelmet vé-
szén, annak bizonynal és minden kételkedés-
nélkül örök élete leszén. Doctrina
secunda,

Mert ihon az örökké-valoságnak igazságos
szája tanittya: *Nequaquam ledetur*; Hogy a' győ-
zedelmes ember ingyen még csak meg sem fert-
tethetik a' másik haláltól. Ha meg nem fertet-
hetik a' másik haláltól, tehát meg-boldogittatik
a' másik élettől: mert, *Sublato uno, ponitur alte-
rum*; Az halál után vagy el-kárhozik ember-,
vagy idvezül: De a' kik győzedelmesek ez élet-
ben, azok nem kárhozhatnak az halál után; azért
bizonynal és minden kétség nélkül örök étellel
koronáztatnak. Tudta és el-is hitte volt ezt
ama' nagy Apostol, mikor illyen tellyes bizoda-
lommal szollott: En,ugymond, ama' nemes har-
czot meg-harczoltam, futásomat el-vegeztem,
hitemet meg-tartottam; végezetre le-tétetet én-
nékem az igazságnak koronája, mellyet meg-ád 1. Tim. 4
v. 7. 8.
énnéké az Ur ama' napon, amaz igaz Biro, nem
csak énnékem penig, hanem mindeneknek-is,
valakik várják az ő ditsóséges el-jövetelit. Ezt
mutattyák a' mi édes Mesterünknek ama' drága
és kívánatos szép igéreti: A' győzedelmesek Apoc. 2
v. 17.
enni adok amaz el-rejtet Mannában, és adok
annak fejer követskét, és a' követskén uj irot
nevet, mellyet senki nem tud, hanem csak a' ki

azt el-vétfzi, hol a' Mannán, a' fehér követskén, és
 az uj neven, csudálatos ábrázolással ki-fejezi a'
 mennyei méltóságos jutalom el-vételének mod-
 gyát. **Apoc. 2.** Ismét: Légy hú mind halálig, és tenedek
v. 10. adom az életnek Koronáját. Ki volna azért köz-
 zületek szerelmefim, vallyon s' ki volna, a' ki vére
 hullásáig, és élete fogytaig ily drága jutalomért
 lelki ellenfegivel meg nem hartzolna? ki volna
 a' ki minden e' világi mulando jokat, e' mennyei
 meg-becsülhetetlen drága jutalomnak nagy vol-
 táért, csak merő kárnak, csak merő ganéjnak
 nem alitaná? A' kik világi pallya futásnak czél-
 lyában futnak, egy veszendő koronáért, egy kis
1. Cor. 9 ferges jutalomért, nincs oly sanyarúság, kit öróm-
v. 25. mel el nem szenvednek. S' hát mi, mit nem cse-
 lekednénk a' romolhatatlan, és meg-fonnyadha-
 tatlan koronáért az örök életért? Dávid csak
1. Sam. hogy a' Saul Királynak veji lehetne, halálra sem
18. v. 27. szánta magát adni, és egyszer s' mind két száz e-
rős Philisteusoknak szabljajokat nem félté. S'
hát mi, mit ne cselekednénk azért, hogy nem-
Saulnak veji, hanem az nagy Istennek örökösi,
Rom. 8. és a' Christusnak örökös társai lehessünk, hogy
v. 17. ő véle együt meg-dicsőüllyünk. Nosza azért
szerelmefim, hogy ha a' keresztyéni intéfnek va-
lami helye, ha a' szeretetnek valami gyönyörűsé-
Phil. 2. 1 ge, ha a' Szent Léleknek valami társasága va-
gyon bennetek: Ha a' mennyei jutalomnak va-
lami kívánfága vagyon szivetekben, nosza mon-
dom, szálllyunk ki az őrdóg ellen a' lelki fegyve-
rekkel,

rekkel, nosza erőtelenítsük a' testet magunk meg-rartoztatásával, nosza verjük viszsza e' világnak szemfény vesztő csalárd hízkelkedését magunk ellenben verésével. Nem kételkedvén semmit benne, hogy győzedelmesekek nem lehetnénk. Kiváltképpen holott halljuk a' szent írásnak sük mezején, a' mi erős hadnagyunknak az Ur Jesus Christusnak hadi *Celeusmit*, biztato noगतáfit. Ki néhol azt kiáltya: *Ego vobiscum sum*, En is ti veletek vagyok. Néhol azt mondgya: *Allya-* Matt. 28
 tok ellen az órdógnék, és el-fut ti tőletek. v. 20.
 Erre közelgeffetek, ehez az Istenhez, és az Isten-is közelit ti hozzátok. *Confidite, egovici*. Nosza Jac. 4.
 édes hiveim, ne féllyetek, bizzatok, mert meg- v. 7. 8.
 győztem én ezeket. Bizzassuk továbbá mi magunkat azzal-is. Először: Mert minékünk az hadakozásban igen igaz igyünk vagyon. A' mely ellenfég csak a' *Meumért*, *Tuumért*, a' másénak törvéntelen kívánáláért hartzol, igaz igye nem lévén ha szintén fok-is, de ugyan tart, és lelki-isméretitől furdaltatik, de a' ki csak a' maga sajáttyát oltalmaz, bátorfágos az: Mert Isten az igazaknak igyét forgattya, és azoknak kezeit igazgattya az hartzon. Azoknak adgya a' meg-szabadtásnak paisát, és az ő job karjával azokat tartamag. Másodszor, Mert a' mi hadakozásunk nem bórünkben, hanem az Isten ditsósségében jár. A' Sátán mind halálig azon vagyon, hogy az Istennek tisztességében praetikállyon: Vagy hazugsággal vádolgya Istenünket, mint Eva A- Gen. 3^v

- Matth. 4 nyánk előtt a' Paraditsomban: Vagy tőlünk való
 el-távozással és gondviseletlenléggel, mint Chri-
 stus Urunk előtt a' Pusztaban. Ném volnánk te-
 hát igaz szolgai Istenünknek, ha az ő dicsősége
 mellett ki nem kelnénk: Az-is bizony csuda
 dolog volna, ha Isten az ő dicsősége mellett való
 igyünkben meg nem segillene. Végezetre biz-
 tassuk ezzel-is magunkat, hogy noha a' mi el-
 lenfégink felette igen erősek: mindazáltal ezer-
 szer erősebb a' mi hadnagyunk ki mi velünk va-
 gyon, ki azokat nem csak meg-győzte, hanem
 Luc. 11. minden fegyvereket, mellyekben bizakodnak
 22. vala el-vőtte. Meg-fősztván a' birodalmokat, és
 Colof. 2. az hatalmasságokat, azokat nyilván mutogatta,
 v. 1 s. 16. diadalmat vévén rajtok a' kereszt-fa által. El-
 rontotta az ő halálának általa azt, a' kinél az ha-
 Hebr. 2. lálnak birodalma vala, az őrdögöt, meg-szabadit-
 ván, mind azokat, kik az halálnak félelme miatt
 tellyes életekben rabok valának. Ha mikor pe-
 nig történnék, hogy hátra kezdenék maradoz-
 ni a' Christusnak teregéből, és meg-restülének a'
 lelki tufakodásban: Ihon vadnak az ősztonők,
 mellyekkel magunkat vigassuk. Elő légyen ez:
 Mert soha külömben meg-nem koronáztatunk,
 2. Tim. 2. mivel hogy ha szintén tufakodik-is valalaki, de
 v. 5. meg-nem koronáztatik, hanem ha igazán tufako-
 dik, a' szent Pál tanítása szerént. Hijában való
 lenne sok nyomorúság szenvedésünk. Második
 Hebr. 12. ősztonünk e' légyen: Hog' soha csak egyis a' meg-
 v. 29. holt régi szentek közül-is, a' lelki tufakodás nél-
 kül örök

kül örök jutalmat nem vehetett. Harmadik ez; hogy ha meg-restülünk, a' mi Istenünk meg-emésztő tűz utánnunk, és felette igen gyűlöli a' meg-hidegedet szeretetű embereket. Negyedik ez; hogy a' mi tusakodásunk ha ugyan sok ez-tendő kig tartana-is, de csak egy szempillantásig valo ahoz a' jutalomhoz képest, kit minékünk meg-fog adni a' mi hadnagyunk az Ur Jesus Christus. Mert azt mondom bizonnyal együt a' *sant Rom. 8.* Pállal, hogy a' mellyeket mostan szenvedünk, *v. 18.* semmi képpen nem hasonlitandok ahoz a' dicsőséghez, melly minékünk meg-jelentetik. Annak okáért mi-is a' régi példákat, és mind a' meghallott indito erősegeket igen *serio*, igen szorgalmatosan meg-gondolván, minden terheket és környülöttünk valo bűnöket, kik a' lelki vitézkedésben ártalmunkra lehetnének, mentől hamaréb magunkrol le-vetvén, a' mi előnkben adattatott czélt fűssük-ki, nézvén az hitnek Urára és el-vegezőjére a' Jesus Christusra, ki az ő előtte valo öröm helyében szenvedet keresztet, a' gyalázatot semminek tartván, és igy az Isten székinek jobjára ültettetet. Gondollyuk-meg azért, nosza gondollyuk-meg, kitsoda lőt lé- *Hebr. 2.* gyen ez, a' ki illyen ellene valo szidalmazásokat *1. 2.* szenvedet a' bűnőföktől, hogy elménkben elfogyatkozván meg ne fáradgyunk, mert még szintén a' vérig nem tusakodtunk, a' bűn ellen harczolván. Jóvel, oh jóvel mi lelkünknek egy- *Hebr. 12* gyetlen egy vezére Ur Jesu Christe, és soha ne *v. 3.* enged-

engedgyed, hogy a' mi ellenségünk valamikor mi rajtunk hatalmat vehetnének, Amen.

DE hogy immár beszédünket rövidítsük, és a' mit e'kédig mondottunk, ez előttünk lévő fekete gyászos koporsóra, egy szoval fordítsuk; Vallyon találhatunké a' meg-fejített Tanuságból oly czikkelyeket, mellyeket a' mi Christusban boldogult Nehai Nemes, Nemzetes Aszszonyunknak, elébbi életére alkalmaztathatunk? Találunk, és bizony igen-is találunk. Mert a' lelki vitézség nem úgy jár mint a' testi, hogy csak az erősb férfiui rendet nézné: hanem gyakorta nagyob dicsirettel virágozik a' gyengébb és erőtlenebb edényekben. Voltanak ennek-is ellenségi, ha kinek voltak; tufakodott ez ellen-is a' Sátán, tufakodott a' Test és e' Világ, ha ki ellen tufakodott: De ragyogott az ő fejében az idvefségnek aczél sisakja, a' boldog rémenség, mellyel ellenségeknek csapásitól fejét őrzötte; Tündöklött mellyen az igazságnak mely-vasa, mellyel szivét az őrdögnek tüzes nyilaitól oltalmazta; Villogott job kezében az Isten igéjének két élű fegyvere, mellyel ellenségit távol űzte; Fénlett bal karján az igaz hitnek könnyű paísa, mellyel az őrdögnek ártalmas lövöldözésit fel-szedte. Ekeskedet derekán az igaz mondásnak bogláros pártá öve, kivel a' haszontalan beszédektől magát oltalmazta. Ragyogtak, tündöklöttek labáiban a' békefészes Evangéliumnak Sarui, mellyekkel kéz volt az

L E L K I H A R T E. 61

volt az Urnak utain járni. Azért ha Salamon nem tartotta illetlennek a' jó aszszonyi állatnak dicséretit örök emlékezetben hadni, és azt mondani: A' melly aszszonyi állat féli az Urat, ez dicséretet szerez ő magának, adgyatok ennek az ő keze munkájának gyümölcséből, és dicsérlék őtet a' kapukban az ő cselekedeti. Dicsérje ezt-is a' boldogul idvezült aszszonyi állatot az Urnak igaz felelme, kiben szive szerént tellyes életében gyönyörködöt: Dicsérje ama' tökéletes magamegtartoztato mértékletes élet: Dicsérje szerelmes Férfjéhez koporfojáig valo fegyhetetlen hűsége: Dicsérje kedves édes Fiaira Leányira valo fáradhatatlan serény gondviselelé: Dicsérje ama' ritka példaju igaz Alázatosság, Szelidség: Dicsérje az igaz mondásnak és igaz mondoknak tökéletes szereteti: Dicsérje az Abigailnak ebesége: Dicsérje a' Susánnának tisztasága:
Dicsérjek őtet a' minden jószágos dolgoknak dicséreti, Amen.

Prov. 9.
v. ult.

Verőti Ferencz Ur munkája

Rk 4465/1983

NAGYAR
SZERENYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

engedgyed, hogy a' mi ellenfégünk valamikor mi rajtunk hatalmat vehetnének, Amen.

DE hogy immár beszédünket rövidítsük, és a' mit e'kédig mondottunk, ez előttünk lévő fekete gyászos koporfora, egy szoval fordítsuk; Vallyon találhatunké a' meg-fejtett Tanuságból oly czikkelyeket, mellyeket a' mi Christusban boldogult Néhai Nemes, Nemzetes Afzonyunknak, elébbi életére alkalmaztathatunk? Találunk, és bizony igen-is találunk. Mert a' lelki vitézség nem úgy jár mint a' testi, hogy csak az erősb férfui rendet nézné: hanem gyakorta nagyob dicsirettel virágozik a' gyengébb és erőtleneb edényekben. Voltanak ennek-is ellenségi, ha kinek voltak; tufakodott ez ellen-is a' Sátán, tufakodott a' Test és e' Világ, ha ki ellen tufakodott: De ragyogot az ő fejében az idvességnek aczél sisakja, a' boldog rémenség, mellyel ellenféginek csapásitól fejét őrzötte; Tündöklött mellyén az igazságnak mely-vasa, mellyel szivét az őrdögnek tüzes nyilaitól oltalmazta; Villogott job kezében az Isten igéjének két élű fegyvere, mellyel ellenfégit távol úzte; Fénlett bal karján az igaz hitnek könnyű paísa, mellyel az őrdögnek ártalmas lövöldözésit fel-szedte. Ekeskedet derekán az igaz mondásnak bogláros pártá öve, kivel a' haszontalan beszédektől magát oltalmazta. Ragyogtak, tündöklöttek labáiban a' békefeges Evangeliumnak Sarui, mellyekkel kéz volt az

61
Salamon
yi állatnak
azt mon-
Urat, ez Prov. 8.
ennek az v. 11.
dicsérvék
sérje ezt-is
az Urnak
s életében
tes maga
sérje sze-
hetetlen
Leányira
: Dicsérje
Szelidség:
ondoknak
lnak ebf-
ifaga :
dol-

62 *U memkaja*
983

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

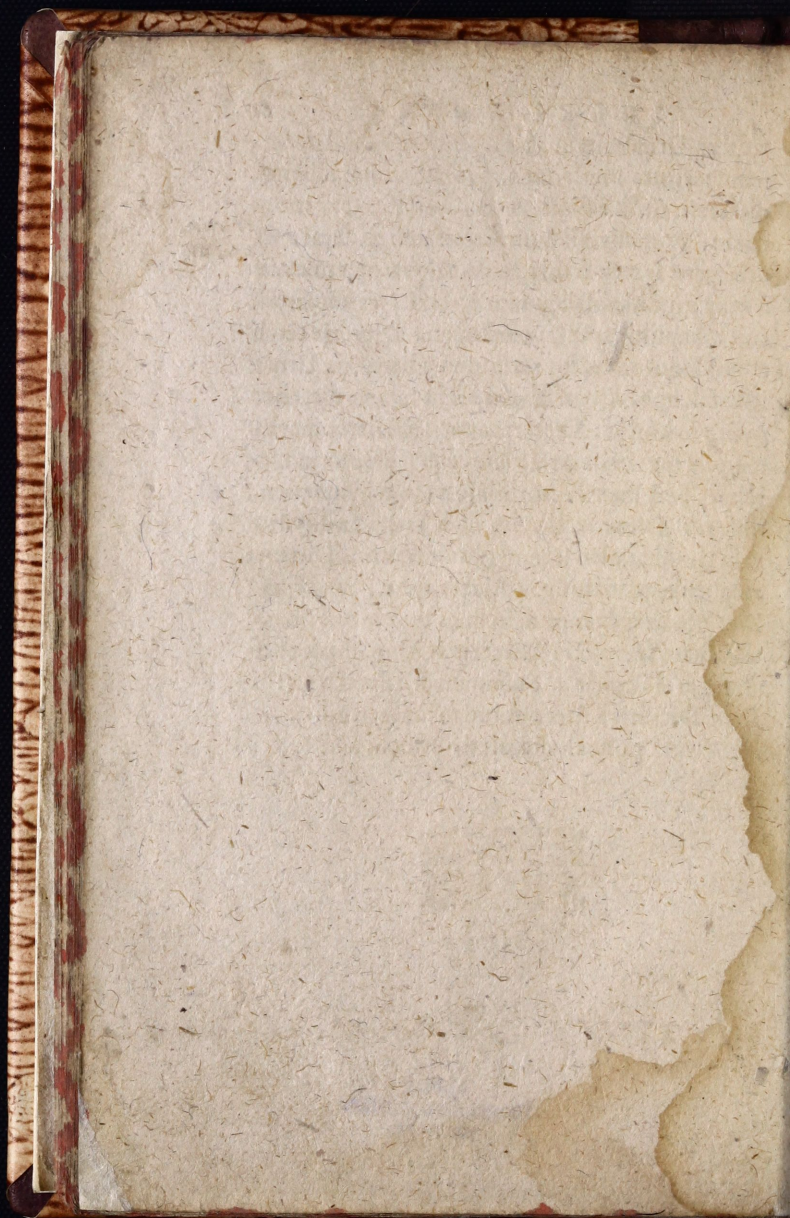
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8

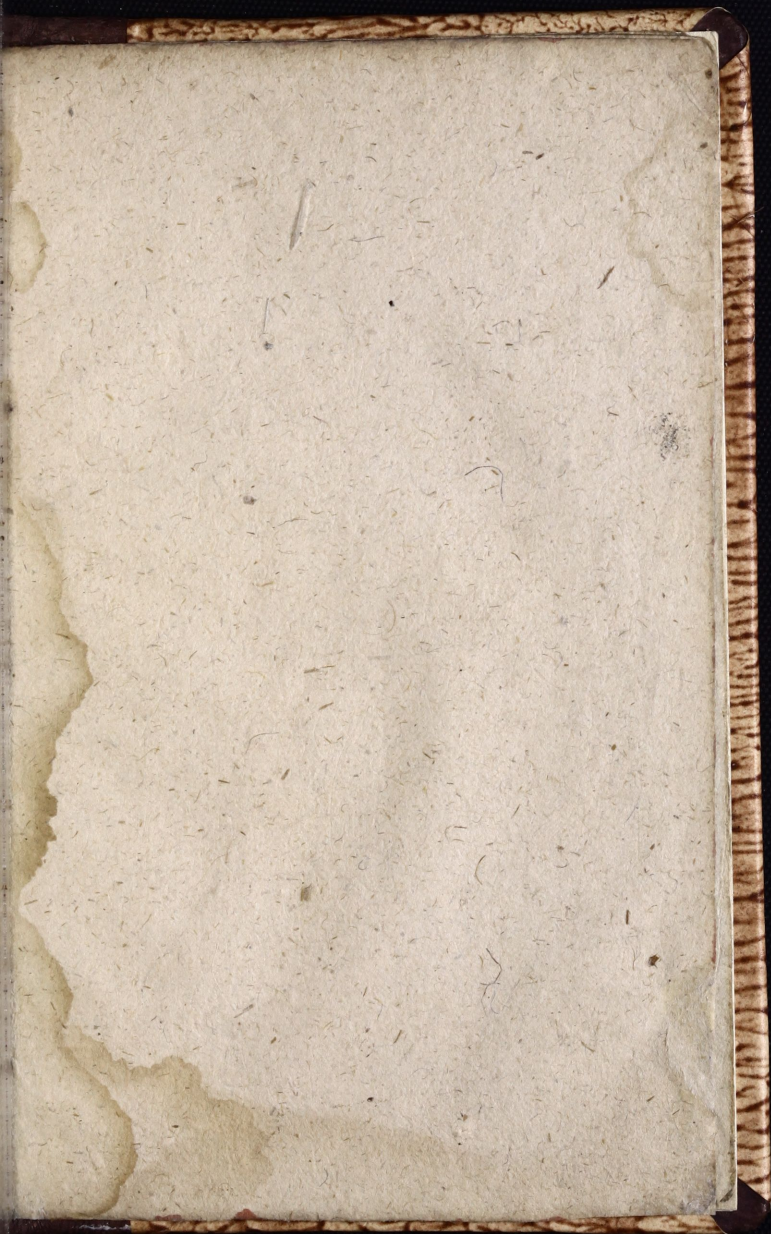
TIFFEN Color Control Patches

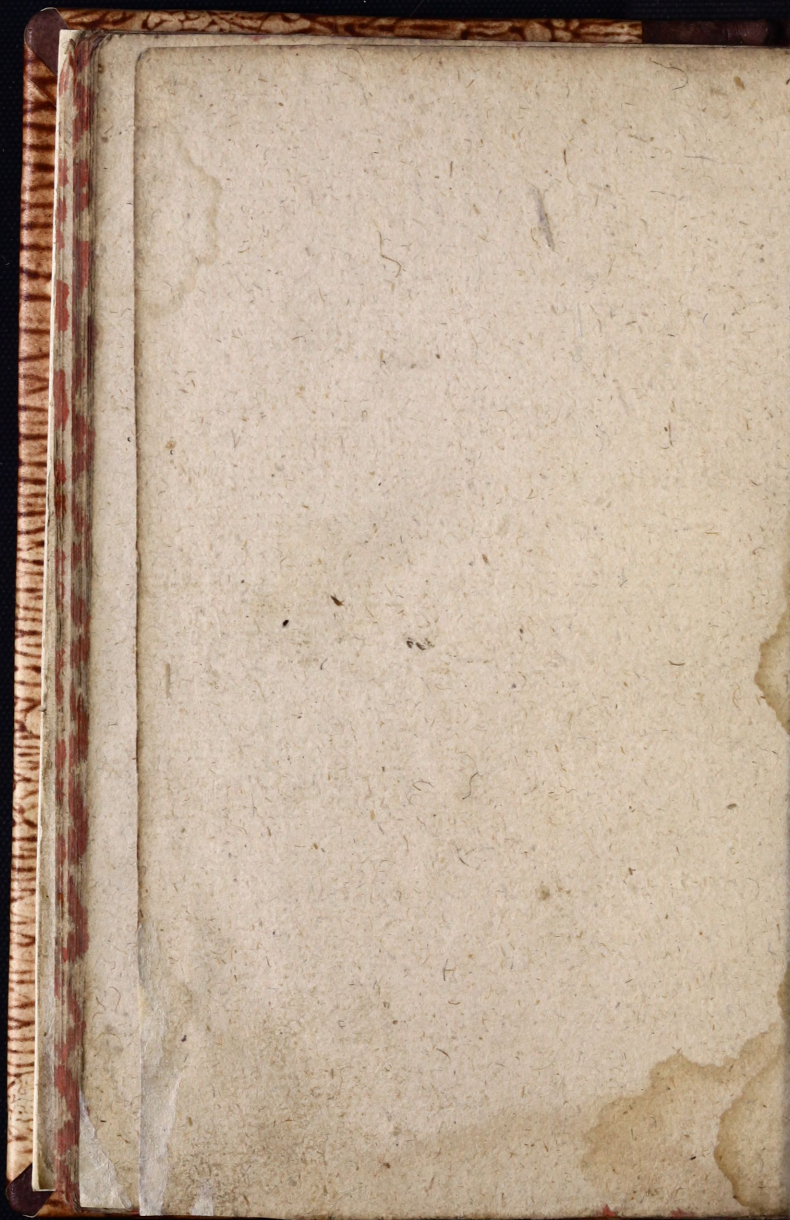
© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

Index

Margit mit tejsen lárd az elöl
járó beszédh.

Cvilági Urakk, igaz Istennek is
három helyei rádk. pag. 5.

Reles. Záplo. - - - - - 6.

Qvitejinek három okokra
névre mondatunk. 8. 9. 10.

Vitéz mit tejsen. 9.

Qv Záplojáró mi vgyon isra

Első ellensege a' milelkünk^{19.}
a' sátán. 21.

Második e' Világ. 27.

Harmadik a' Test. 31.

Első lelki fegyver. 35.

Második - - - - - 37

Harmadik - - - - - 37.

Negyedik - - - - - 38.

Ötödik - - - - - 41.

Hatodik - - - - - 42.

A lelki hadakozást első mód-
gya. 43.

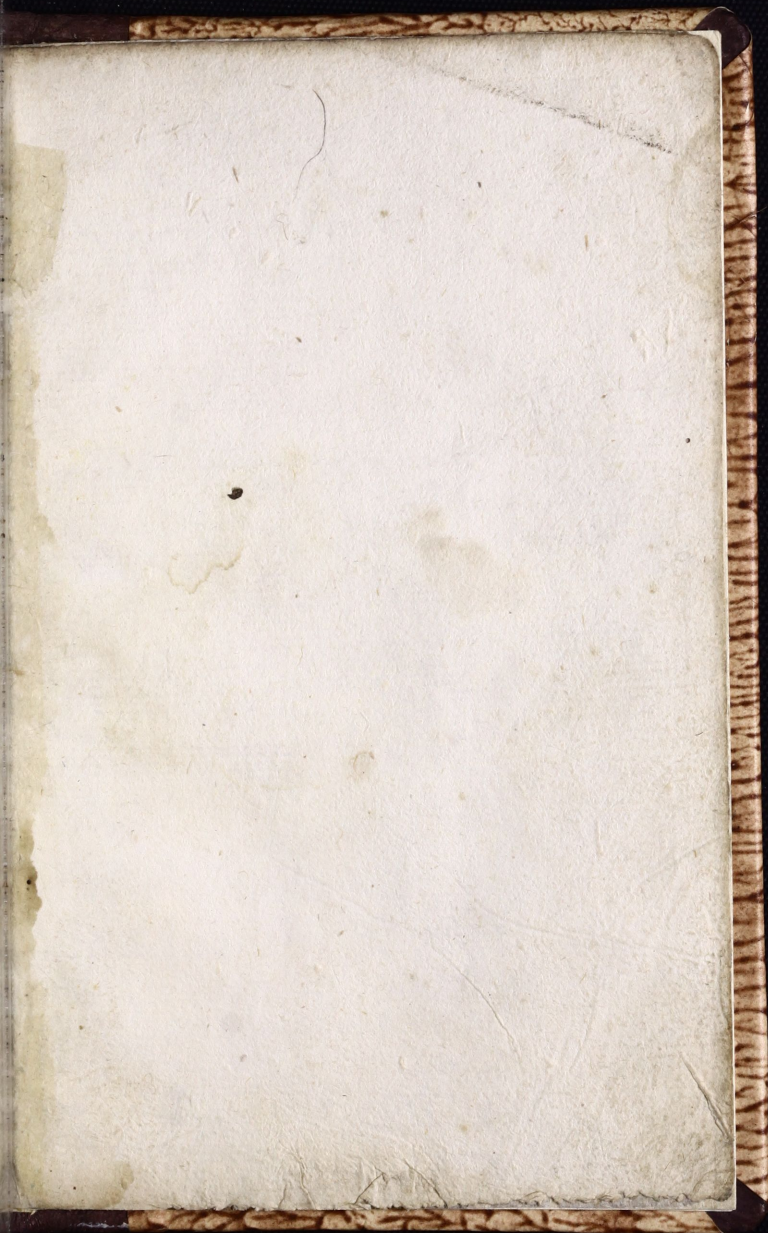
Második - - - - - 44.

Harmadik - - - - - 46.

Világk harczolo mezején
mikor láthatni. 48. 49. 50.
51. 52.

Mit soda az halál. 53. 54.

Alkalmaztatás. 60. 61.

116

[Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

